

Bestuursrapportage 2018

Inhoudsopgave

1 Samenvatting en leeswijzer	5
1.1 Samenvatting beleidsrealisatie en hoofdstukken	5
1.2 Analyse uitkomst begroting.....	10
1.3 Leeswijzer	11
2 Beleidsrealisatie en financiële wijzigingen	13
2.1 Programma 1 Maatschappelijke participatie	14
2.2 Programma 2 Ondersteuning en Zorg.....	18
2.3 Programma 3 Werk en Inkomen	20
2.4 Programma 4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	23
2.5 Programma 5 Beheer en Onderhoud	27
2.6 Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid	32
2.7 Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	37
2.8 Neutrale wijzigingen.....	40
2.9 Reservemutaties.....	43
2.10 Budgetoverheveling	46
2.11 Begrotingswijziging Bestuursrapportage 2018.....	49
3 Prognose realisatie investeringen	51
4 Voortgang grote projecten	55
5 Risico's	57
6 Bedrijfsvoering.....	59
Bijlage 1: Overzicht voortgang proces bestuurlijke actiepunten	60
Bijlage 2: Lijst van aan- en verkopen gemeente.....	61
Bijlage 3: Overzicht grote projecten.....	62

1 Samenvatting en leeswijzer

Voor u ligt de Bestuursrapportage 2018 van de gemeente Haarlem. De Bestuursrapportage geeft inzicht in de verwachte financiële en beleidsmatige resultaten over het huidige begrotingsjaar.

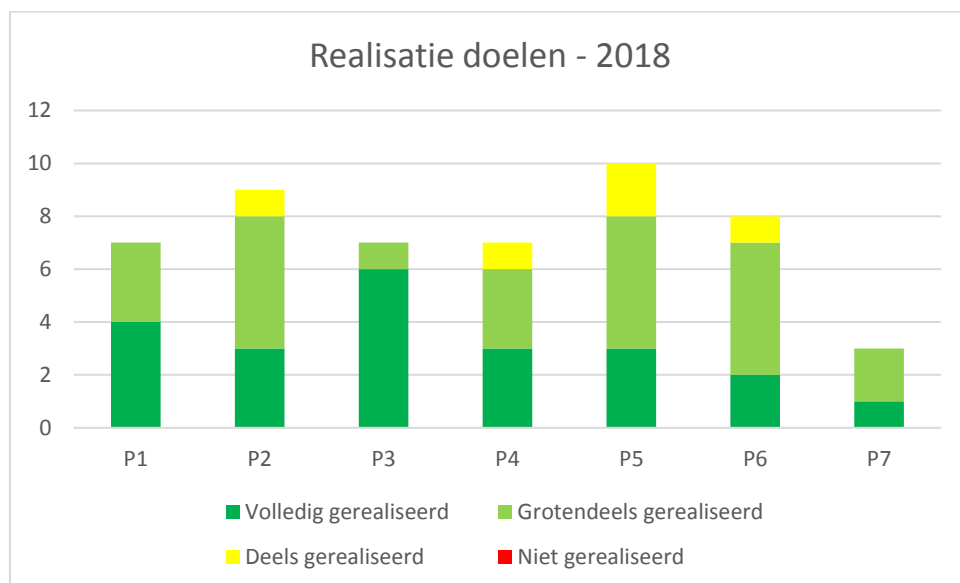
1.1 Samenvatting beleidsrealisatie en hoofdstukken

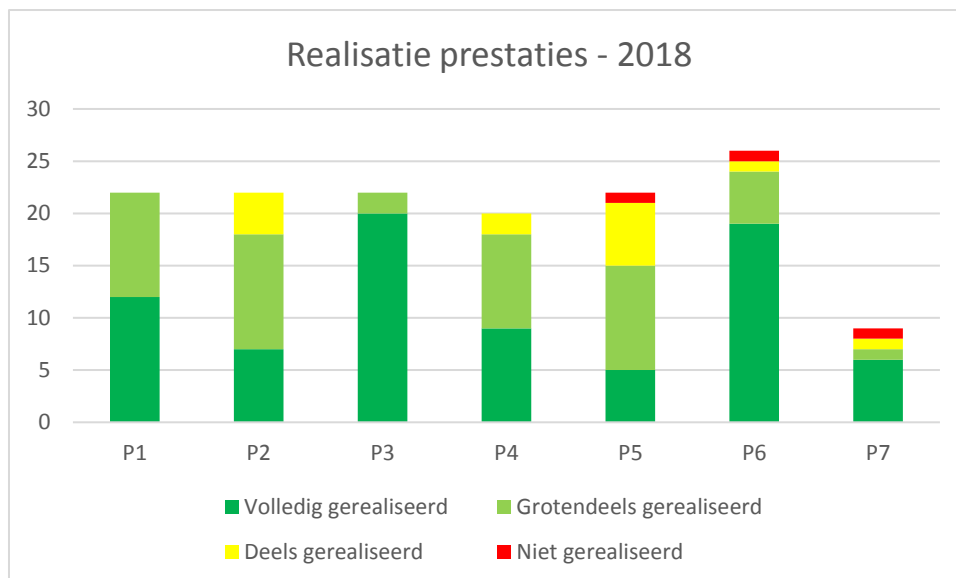
In hoofdstuk 2 wordt per programma aangegeven wat de geprognosticeerde beleidsrealisatie voor het huidige begrotingsjaar is. Daarnaast geeft een aantal hoofdstukken inzicht in de voortgang op specifieke onderwerpen (hoofdstukken 3 tot en met 6). Hier wordt kort samengevat wat de stand van zaken is. Voor gedetailleerde informatie verwijzen we naar de betreffende paragrafen en hoofdstukken.

90% van de doelen wordt geheel of grotendeels gehaald

De beleidsmatige rapportage sluit aan bij de doelen en prestaties die in de Programmabegroting 2018-2022 zijn vastgesteld. De stand van zaken voor wat betreft de uitvoering en realisatie van beleid wordt bij elk van de zeven programma's door middel van een "verkeerslicht" (groen, lichtgroen, geel, rood) weergegeven. De kleuren geven respectievelijk weer of doelen en prestaties naar verwachting geheel, grotendeels, gedeeltelijk of niet gerealiseerd zullen worden in 2018.

Uit deze Bestuursrapportage blijkt dat 88% van de vastgestelde prestaties naar verwachting (volledig of grotendeels) gehaald wordt. Bij de betreffende programma's wordt per doel en prestatie de voortgang benoemd. Onderstaande grafieken geven een overzicht van de realisatieverwachting van de doelen en prestaties per programma.

Hieronder een beknopte samenvatting per cluster.

Cluster Sociaal

Binnen het cluster sociaal domein wordt 94% van de prestaties naar verwachting geheel of grotendeels behaald. Binnen het beleidsveld Onderwijs en sport loopt de beleidsrealisatie grotendeels naar wens, enkel de bevordering van stageplekken voor jongeren in kwetsbare posities vergt nog extra inzet. De samenwerking tussen partijen in de gezondheidszorg en het sociaal domein krijgt steeds meer vorm. Met name op wijkniveau wordt steeds meer samengewerkt. Aan de bekendheid van initiatieven wordt gewerkt, zo zijn er in 2018 verbeteringen aan de digitale sociale kaart doorgevoerd, maar is deze nog niet op het gewenste niveau. De projecten omtrent statushouders (introductie en re-integratie) zijn gestart, echter zullen de resultaten pas na 2018 inzichtelijk worden. Het sociaal wijkteam en CJG zijn in heel Haarlem georganiseerd, laagdrempelig toegankelijk en werken goed samen. Er is nog winst te behalen als het gaat om de bekendheid van het sociaal wijkteam en cliëntondersteuning. In Haarlem is een groot aanbod aan regelingen en voorzieningen die bijdragen aan het Langer Zelfstandig Wonen de uitdaging is mensen bewust maken en voldoende informeren over dit brede aanbod. Het aantal deelnemers aan BUUV in 2018 voldoet aan de verwachting, het aantal matches blijft halverwege het jaar nog wel iets achter op de verwachting.

Binnen het beleidsveld voorzieningen volwassenen en voorzieningen jeugd loopt de beleidsrealisatie grotendeels naar wens. Uitbreiding van gezinsvervangende voorzieningen is wel wenselijk en de uitstroommogelijkheden jeugdzorg+ moeten nog worden vergroot. De expertise en kennis van gecertificeerde instellingen kan nog effectiever ingezet worden bij de vrijwillige jeugdhulp. De prestaties binnen Opvang, wonen en herstel staan licht onder druk. Zo hebben instellingen voor beschermd wonen de opdracht gekregen om zorgwoningen om te zetten naar zelfstandige woningen (indien cliënten deze stap maken kunnen) echter heeft realisatie nog nauwelijks plaatsgevonden. Er zijn meer woningen voor de doelgroep beschikbaar (o.a. via de contingentenregeling); de vraag is echter onverminderd hoog. Daarnaast staat Veilig Thuis onder grote druk. Dit jaar zijn de wettelijke termijnen niet altijd gehaald. Hierop zijn maatregelen getroffen en de verwachting is dat Veilig Thuis in de loop van dit jaar weer op volle sterkte is.

Het programma Werk & Inkomen verloopt over het algemeen naar verwachting. De gemeente ondersteunt inwoners op het terrein van werk, inkomen en schuld. Met als doel om zoveel mogelijk Haarlemmers te laten deelnemen aan de samenleving. Zo worden werkzoekende zonder afstand tot de arbeidsmarkt direct bemiddeld naar werk of zo nodig verwezen naar uitzendbureaus. Daarnaast

zorgt de gemeente in samenwerking met partners in de stad voor participatie op maat (bijv. vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding). De resultaten van re-integratietrajecten voor de doelgroep met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt zijn pas op lange termijn zichtbaar, doordat de begeleidingstrajecten veelal lang en intensief zijn. Voor minima zijn er meer regelingen beschikbaar en het bereik is vergroot. De toegang tot de schulddienstverlening is verbeterd, na melding van een schuldenaar vindt direct desgewenst een kennismakingsgesprek plaats. Op basis van het kennismakingsgesprek wordt verdere begeleiding en een intake op maat geleverd.

Cluster Fysiek

Binnen het cluster fysiek wordt 79% van de prestaties naar verwachting geheel of grotendeels behaald. Haarlem groeit en is een geliefde stad om in te wonen. Om te groeien met behoud van kwaliteit zijn naast kaders voor gebiedsontwikkeling, de stadsbrede Toekomstvisie en ontwerp Structuurvisie Openbare Ruimte opgesteld. Daarnaast is de verstedelijkingsvisie in ontwikkeling en zijn er acht ontwikkelzones geïntroduceerd om ruimtelijke initiatieven te versnellen. Bij deze ontwikkelvisies wordt de samenwerking in en met de stad actief gestimuleerd en bewoners en ondernemers worden in een vroeger stadium dan voorheen betrokken. De ontwikkelvisies worden begin 2019 ter inzage gelegd en medio 2019 ter vaststelling aangeboden aan de raad. Wel blijft de productie van woningen achter bij de vraag en is de verwachting dat de wachttijd voor woningzoekenden dit jaar verder blijft oplopen. Met name de beschikbaarheid van woningen voor bijzondere doelgroepen staat onder druk. Aan de hand van de Woonvisie 2017-2021 werkt de gemeente aan het stimuleren van doorstroming en uitbreiding van de woningvoorraad, echter vraagt het coalitieprogramma om bijstelling van de visie, waarop lopende projecten programmatisch worden gewijzigd. Om de ambitie op het gebied van duurzaamheid te halen is de gemeente op veel fronten actief, er worden in 2018 een heel aantal stappen voorwaarts gezet.

De gemeente draagt bij aan het innovatieklimaat voor ondernemers, participeert in het verbinden van onderwijs met arbeidsmarkt en faciliteert banen en bedrijvengroei in de zakelijke dienstverlening, toerisme, MKB en start-ups. Wel is de verhouding tussen het aantal banen en woningen in 2017 verslechterd, omdat de groei van het aantal banen achterblijft bij de groei van het aantal woningen. Verwacht wordt dat deze trend zich ook in 2018 heeft doorgezet en het ondernemersklimaat onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten uitkomt. Het toerisme in Haarlem floreert, desondanks wordt er verwacht dat de doelstelling uit de Economische Agenda van de stijging van de Haarlemse positie (aantal binnenlandse toeristen van middelgrote steden) van de 6de naar de 5de plek in 2018 niet gerealiseerd wordt, gezien de daling naar de 7de plek in 2017.

Er is extra tijd nodig om het openbaar vervoer op hoger peil te brengen; voor het creëren van draagvlak bij realisatie HOV-Noord en voor het implementeren van maatregelen uit de investeringsagenda van de provincie. Verkeersveiligheid is een aandachtspunt in elk project, maar er wordt naar verwachting drie van de eerder vijf voorziene projecten gerealiseerd in 2018. Een aantal groot onderhouds- en vervangingsprojecten die geprogrammeerd waren in 2018 komen in 2019 tot uitvoering. Dit heeft te maken met overprogrammering en een langere voorbereidingstijd. De invoering van het SPA loopt naar verwachting enige vertraging op doordat de implementatie in de hoogbouw meer maatwerk vereist. De maatregelen Moderniseren Parkeren zijn ingevoerd de afronding van het programma vergt nog wel extra tijd. De prestatie om meer fietsenstallingen te realiseren wordt niet gehaald, het plaatsen van fietsenstallingen bij OV-haltes was een project in samenwerking met de provincie, dit project is beëindigd. De uitbreiding van stallingen in de binnenstad zijn in de Nassaustraat en Breestraat gerealiseerd. De overige beheertaken (waardering kwaliteit waterwegen, verhoging van kennis over klimaat- en duurzaamheidsproblematiek en opvang van zwerfdieren) verloopt volgens plan, enkel het brug-management-systeem vereist nog enkele software updates en wordt pas in 2019 geoptimaliseerd.

De verwachte beleidsrealisatie van het cluster fysiek is met 79% geheel of grotendeels behaalde prestaties hoog. Wel ligt van de grote complexe (ruimtelijke) projecten ten opzichte van voorgaande

jaren een relatief laag aantal projecten op schema. Daarbij geldt voor ruim een kwart van de projecten dat de actuele prognose boven het vastgestelde krediet uitkomt (zie onderstaand).

Cluster Burger en Bestuur

Binnen het cluster burger en bestuur wordt 89% van de prestaties naar verwachting geheel of grotendeels behaald. De gemeente werkt aan een snellere, effectievere en efficiëntere gemeentelijke dienstverlening. Desondanks, voldoet de telefonische bereikbaarheid in 2018 niet aan de daarvoor vastgestelde servicenormen. Om de klantcontactkanalen te verbeteren is er in de kadernota extra budget beschikbaar gesteld en is er gemeentebreed een actieplan opgesteld. Het onderbrengen van gemeentelijke informatie in basis- en kernregistraties (eenduidig en beheer in centraal gegevensmagazijn) ligt achter op schema. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld in 2018, zodat dit doel alsnog gerealiseerd kan worden. Dit geldt ook voor het beter gebruik van basis- en kernregistraties voor samenwerking (middels het analyseren en combineren van data). Op het gebied van communicatie wordt er doelgroepsgericht gewerkt en is de nieuwe huisstijl opgeleverd.

Binnen het beleidsveld Openbare orde en veiligheid wordt middels een integrale wijkaanpak, bestuurlijke maatregelen en informatie-gestuurd handhaven overlast aangepakt. Het aantal meldingen van jeugd overlast zijn afgenomen in vergelijking met vorig jaar en de overlast rondom de 24-uursopvang is fors afgenomen. De integrale aanpak tegen jeugdoverlast en -criminaliteit wordt dit jaar uitgebreid naar Noord, Centrum en Zuid-West. Middels diverse projecten (bijv. landelijke aanpak adreskwaliteit) wordt er in samenwerking met diverse partners ingezet op minder ondermijning.

Het programma Algemene dekkingsmiddelen loopt over het algemeen volgens verwachting. Wel wordt het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing naar verwachting lager dan 96% door hogere lasten (BTW over invoering SPA) en iets achterblijvende baten. Daarnaast is het de verwachting dat er na een daling van de vaste schuld in vier opeenvolgende jaren, er in 2018 een stijging van de schuldomvang plaatsvindt. Binnen de organisatie wordt er hard gewerkt om de stad financieel gezond te houden. Er wordt verantwoord met risico's en budgetbeheer omgegaan, maar vanwege de instroom van veel nieuwe medewerkers, de nieuwe organisatie indeling en de ambtelijke fusie is extra aandacht nodig bewustzijn op dit gebied vast te houden.

Voortgang investeringen: prognose 87% in lijn met verwachte realisatie

De prognose (de geactualiseerde jaarschijf) voor 2018 is € 49,6 miljoen. Dit houdt in dat de verwachte investeringen dit jaar ten opzichte van het Investeringsplan zoals dat bij de Kadernota is vastgesteld (€ 57,2 miljoen), met € 7,6 miljoen zijn afgenomen. Volgens de huidige prognose wordt 87% van het voorgenomen investeringsbedrag gerealiseerd. De realisatie tot en met juli bedraagt € 19,4 miljoen. De grootste achterblijvende realisatie is een gevolg van:

- De (voorbereiding van de) bouw en renovatie van een aantal scholen duurt langer dan voorzien, waardoor de uitvoering voor een deel verschuift naar 2019.

In hoofdstuk 3 wordt de realisatie van investeringen toegelicht.

Voortgang grote projecten: 49% van de grote projecten ligt op schema

In deze Bestuursrapportage is de voortgang van de grote complexe projecten binnen de gemeente Haarlem opgenomen. Analyse van het overzicht van deze projecten (bijlage 3) geeft het volgende beeld:

- 21 van de totaal 51 projecten (41%) blijven zowel binnen budget als planning.
- De helft van de projecten (49%) verloopt volgens planning. Vijf projecten (10%) hebben vertraging opgelopen van meer dan drie maanden.
- Het merendeel van de projecten (71%) past binnen het toegekende budget.

- De uitgaven plus verplichtingen van de projecten Deliterrein, Dietssveld F2 Jan Gijzenkade, Spaarne Kademuur en de Koepel vallen buiten de door de raad gestelde financiële kaders (buiten de totale raming voor het project);
 - De verkoop van de grond op het Deliterrein (Schoterkwartier) is opgeschort als gevolg van een aangenomen motie om 30% sociale huurwoningen aan het vastgestelde programma toe te voegen. De onderhandelingen met de ontwikkelaar over de consequenties zijn inmiddels opgestart.
 - Het project Dietssveld F2, Jan Gijzenkade is in de afrondende fase. Er is sprake van meerkosten die ontstaan zijn door niet beïnvloedbare factoren zoals duurdere grondstromen en de subsidie die lager uit is gevallen.
 - De herontwikkeling van de Koepel is complex. Er worden veel ambtelijke uren ingezet om met alle partijen afspraken te maken en tot realisatie te komen. In de Bestuursrapportage 2017 zijn aanvullende middelen aangevraagd, die deels zijn teruggevloeid naar de algemene middelen omdat ze niet meegenomen konden worden naar 2018. Bij de Bestuursrapportage 2018 wordt opnieuw een aanvraag gedaan om de ambtelijke organisatie op het proces goed (juridisch) te laten begeleiden.
 - Door een tegenvallende aanbesteding kan het project nu niet gegund worden. De planning wordt aangepast, met start uitvoering in 2019. Er volgt een nieuwe prijsaanvraag aan de ROGO-partners.

In hoofdstuk 4 wordt de voortgang van grote projecten toegelicht.

1.2 Analyse uitkomst begroting

In onderstaande tabel melden wij de financiële wijzigingen ten opzichte van de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2018.

Omschrijving	2018
Begrotingssaldo na Kadernota 2018:	2.553 n
Wijzigingen in deze Bestuursrapportage 2018:	-1.589 v
Begrotingssaldo na vaststellen Bestuursrapportage 2018:	964 n

Toelichting bij resultaat

- a) De begroting 2018 liet na Kadernota 2018 een tekort zien van € 2,5 miljoen (zie Kadernota 2018 pagina 103).
- b) De wijzigingen in deze Bestuursrapportage 2018 hebben een voordelig effect van **€ 1,5 miljoen** in het lopende begrotingsjaar. De structurele doorwerking heeft met name in 2019 een nadelig effect door een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio en hogere lasten voor het aanjagen ruimtelijke initiatieven (ontwikkelzones). De belangrijkste wijzigingen worden aan het eind van deze paragraaf verder toegelicht.
- c) Na vaststellen van deze Bestuursrapportage 2018 ontstaat een nadeel van **€ 1 miljoen** in jaar 2018.

Wijzigingen in deze Bestuursrapportage 2018

Bij de Kadernota 2018 was sprake van een tekort van € 2,5 miljoen in het huidige begrotingsjaar. Bij deze Bestuursrapportage wordt het verwachte resultaat bijgesteld naar € 1 miljoen nadelig (het tekort neemt af met € 1,5 miljoen) in het lopende begrotingsjaar.

Het voordelig effect van € 1,5 miljoen vloeit hoofdzakelijk voort uit de hogere Algemene Uitkering van het rijk (€ 2 miljoen). Daarnaast zijn er hogere netto baten uit vergunningverlening (€ 0,9 miljoen), een voordeel op rente en dividend (€ 0,75 miljoen) en hogere belastinginkomsten (OZB-niet woningen € 0,5 miljoen en toeristenbelasting € 0,4 miljoen).

Naast verbeteringen zijn ook verslechtering te melden in het huidige begrotingsjaar. De belangrijkste zijn: hogere lasten voor onderwijshuisvesting (€ 0,5 miljoen), een nadeel als gevolg van een uitspraak van de Centrale raad van Beroep (€ 0,5 miljoen) en hogere lasten vanwege extra benodigd inhuurbudget procesmanagement (hogere tarieven) (€ 0,5 miljoen).

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verbeteringen en verslechtingen opgenomen. Voor een toelichting op deze posten wordt verwezen naar genoemde programma's in hoofdstuk 2 van deze Bestuursrapportage.

Beleids- veld	Omschrijving budgettaire wijzigingen	Budgettair effect; v (-) is positief; n is nadelig				
		2018	2019	2020	2021	2022
<u>Verbeteringen</u>						
7.2	Hogere algemene uitkering, maart- en meicirculaire 2018	-2.048 v				
6.3	Hogere inkomsten uit leges (Wabo vergunningverlening)	-900 v				
7.2	Rente- en dividendvoordeel	-750 v				
7.1	Hogere baten OZB-niet-woningen	-470 v	-280 v	-280 v	-280 v	-280 v
7.1	Hogere opbrengsten toeristenbelasting	-400 v	-400 v	-400 v	-400 v	-400 v
6.3	Teruggave rekeningresultaat 2017 VRK	-390 v				
5.2	Bijstellen baten en lasten parkeren	-243 v	105 n	55 n	55 n	55 n
Subtotaal verbeteringen		-5.201 v	-575 v	-625 v	-625 v	-625 v
<u>Verslechteringen</u>						
1.1	Verwerken onderwijshuisvesting onvoorziene meerkosten	524 n				
5.2	Vernietiging strafontslag medewerkers (uitspraak CRvB)	500 n				
7.2	Extra inhuurbudget procesmanagement	500 n				
4.2	Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)	466 n	180 n			
6.3	Aanpassingen bijdragen Veiligheidsregio Kennemerland.	225 n	429 n	429 n	429 n	429 n
5.1	Treffen tijdelijke 30 km maatregelen Engelandlaan	180 n				
7.3	Uitbreiding ondersteuning afdeling Programma's en Gebieden	190 n	270 n			
4.1	Capaciteit voor versnellen aanjagen ontwikkelzones	170 n	425 n			
5.1	Extra initiatievenbudget voor ontwikkelprojecten	165 n	50 n			
6.3	Vermindering precario opbrengsten	150 n				
div.	Diverse kleinere wijzigingen:	543 n	822 n	268 n	268 n	393 n
Subtotaal verslechteringen		3.612 n	2.176 n	697 n	697 n	822 n
Resultaat Bestuursrapportage 2018		-1.589 v	1.601 n	72 n	72 n	197 n

1.3 Leeswijzer

Voor de herkenbaarheid van de informatie is de indeling van de bestuursrapportage gelijk aan de begroting. Alle in de financiële tabellen vermelden bedragen zijn maal € 1.000, tenzij anders vermeld.

In hoofdstuk 2 wordt per programma gerapporteerd over beleidsrealisatie en de financiële wijzigingen groter dan € 100.000. In de paragrafen 2.8 t/m 2.10 worden neutrale wijzigingen, reservemutaties en budgetoverhevelingen toegelicht. Paragraaf 2.11 bevat de door de raad vast te stellen begrotingswijziging die volgt uit de voorstellen in deze Bestuursrapportage.

Hoofdstuk 3 geeft de realisatie van investeringen weer en in hoofdstuk 4 wordt gerapporteerd over de voortgang van grote projecten. Hoofdstuk 5 beschrijft risico's die nieuw zijn en nog in 2018 een effect hebben.

Tevens is een aantal bijlagen bijgevoegd:

Bijlage 1 geeft een actueel overzicht van het proces moties, amendementen en toezeggingen.

Bijlage 2 bevat een overzicht van aan- en verkopen onroerend goed.

Bijlage 3 bevat een totaaloverzicht van de voortgang grote projecten.

2 Beleidsrealisatie en financiële wijzigingen

In dit hoofdstuk wordt per programma uit de begroting inzicht gegeven in de realisatie van de doelen en prestaties voor 2018 (beleidsrealisatie) en in de financiële wijzigingen die worden voorgesteld.

Doelen en prestaties

Voor het onderdeel beleidsrealisatie wordt weergegeven welke doelen en prestaties in de Programmabegroting 2018-2022 zijn vastgesteld. Per doel en prestatie wordt aangegeven of deze naar onze inschatting geheel, grotendeels, gedeeltelijk of niet gerealiseerd worden in het huidige begrotingsjaar. Dit gebeurt aan de hand van een 'verkeerslicht' kleurenschema. De betekenis van de kleuren is als volgt.

- : doel of prestatie wordt volledig gerealiseerd;
- : doel of prestatie wordt grotendeels gerealiseerd. Het kan ook zijn dat een doel of prestatie volledig wordt gerealiseerd, maar dat het meer kost, het niet binnen de tijd gebeurt of dat gerelateerde doelen of prestaties niet worden gerealiseerd, waardoor volledige realisatie te stellig is;
- : doel of prestatie wordt gedeeltelijk gerealiseerd;
- : doel of prestatie wordt niet gerealiseerd.

Wanneer een doel of prestatie naar verwachting niet of niet geheel wordt gerealiseerd in 2018, wordt een toelichting gegeven. Ook doelen en prestaties die wel gerealiseerd worden zijn nu veelal voorzien van een toelichting (op verzoek van de werkgroep informatiewaarde).

Financiële wijzigingen

Het totaal van wijzigingen per programma en wijzigingen in de reserves is weergegeven in paragraaf 2.11.

Meer toelichting is als volgt opgenomen bij de betreffende programma's.

De financiële effecten zijn per programma in een tabel samengevat. Deze tabel geeft een verdeling van deze wijzigingen in: wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen en reserve- en overige wijzigingen. Neutrale wijzigingen zijn niet altijd '0' op het betreffende programma, omdat sommige wijzigingen over meerdere programma's een effect hebben (er kan bijvoorbeeld dekking zijn vanuit een ander programma). In paragraaf 2.8 worden de belangrijkste neutrale wijzigingen toegelicht. Over alle programma's tezamen hebben deze neutrale wijzigingen geen budgettair effect op de begroting.

De wijzigingen met een budgettair effect veelal groter dan € 100.000 worden bij de betreffende programma's toegelicht. In de paragrafen 2.8 t/m 2.10 worden neutrale wijzigingen, reservemutaties en budgetoverhevelingen toegelicht. De overige wijzigingen (kleiner dan € 100.000) worden niet afzonderlijk toegelicht. Paragraaf 2.11 bevat de door de raad vast te stellen begrotingswijziging die volgt uit de voorstellen in deze Bestuursrapportage.

2.1 Programma 1 Maatschappelijke participatie

2.1.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Verwerken onderwijshuisvesting onvoorziene meerkosten	11	524 n				
Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)	11		794 n			
Aanpassingen bijdragen Veiligheidsregio Kennemerland.	12	21 n	-60 v	-60 v	-60 v	-60 v
Totaal neutrale wijzigingen		129 n	-135 v	-90 v		
Totaal reserve-en overige mutaties		-7 v	4 n	4 n	4 n	4 n
Totaal van wijzigingen op het programma		667 n	604 n	-145 v	-55 v	-55 v

Toelichtingen

Verwerken onderwijshuisvesting onvoorziene meerkosten

De hogere lasten voor onderwijshuisvesting (**€ 524.000**) zijn opgebouwd uit de volgende posten:

- Onvoorziene asbestkosten piramide Europawijk en Hannie schaft (deze komen wettelijk voor rekening van de gemeente): € 53.000
- Onvoorziene meerkosten tijdelijke huisvesting Schoter vanwege ontwikkelingen marktprijzen: € 61.000
- IP posten < € 100.000,- worden geboekt onder exploitatie en gedekt uit de stelpost vrijval kapitaallasten. De interne aanpassing van de Liduinaschool (JOP 2018) ad € 58.500 kan niet meer ten laste van de stelpost gebracht worden omdat de stelpost al overbenoemd is.
- Financiële verwerking tijdelijke huisvesting ad € 180.000 conform besluitvorming JOP 2018.
- De toegekende bijdrage ad € 171.000 voor de plaatsing en huur voor de noodlokalen bij het Schoter is in 2017 niet uitbetaald. De toegekende bijdrage moet in 2018 alsnog worden uitbetaald.

Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)

In de nota Activabeleid is vastgelegd dat investeringen kleiner dan € 100.000 niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van het resultaat worden gebracht. Vóór 2017 lag deze ondergrens aanzienlijk lager; per 2017 moeten dus zaken die voorheen ten laste van het Investeringsplan kwamen, ineens ten laste van de exploitatie worden gebracht. Om een beeld te krijgen op welke punten de begroting hierop moet worden aangepast en niet meteen te veel niet-begrote kosten ten laste van het resultaat te brengen, is jaarlijks een bedrag beschikbaar vanuit de stelpost vrijval kapitaallasten ter dekking van deze kosten. De stelpost wordt gebruikt voor 'kleine investeringen' of vervangingen in cultuurpodia en sportvelden en voor de kosten van eerste inrichtingen bij onderwijshuisvesting. Met deze melding wordt de invulling van de stelpost voor 2018 en 2019 afgerond. In beide jaren is sprake van meer kosten dan in de stelpost is voorzien, wat leidt tot een nadeel van € 466.000 t.l.v. de algemene middelen in 2018 en een nadeel van € 180.000 t.l.v. de algemene middelen in 2019. Bij de Kadernota 2019 volgt een voorstel om de stelpost af te ramen, ten gunste van de begrotingen van producten onderwijsaccommodaties, sport en cultuur.

Deze wijziging heeft een effect in programma 1, 4 en 7, tezamen geeft dat het volgende beeld:

Beleids- veld	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1	1e inrichting onderwijshuisvesting JOP 2019		658 n				
1.1	Kleine investeringen sportvelden		136 n				
	subtotaal beleidsveld 1.1		794 n				
4.2	Vervanging Patronaat	110 n	30 n				
4.2	Vervanging Philharmonie	339 n	130 n				
4.2	Vervanging Schouwburg	125 n	98 n				
4.2	Vervanging Toneelschuur	41 n	128 n				
	subtotaal beleidsveld 4.2	615 n	386 n				
7.2	Inzet stelpost Investerings <100k	-149 v	-1.000 v				
	Budgettaire effect van deze wijziging:	466 n	180 n				

Aanpassingen bijdragen Veiligheidsregio Kennemerland

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 6.

2.1.2 Beleidsrealisatie

1 Maatschappelijke participatie

Toelichting

1.1 Onderwijs en sport

1 Meer kansen jeugd op een goede schoolloopbaan

a Toename aantal kinderen in de Voor- en Vroegschoolse educatie en vergroten taalvaardigheid

b Stimuleren samenwerking brede schoolontwikkeling en jongerenwerk

c Realiseren voldoende schoolgebouwen

2 Zoveel mogelijk jongeren hebben een startkwalificatie

a Samenwerken met partners voor aanpak verzuim en vroegtijdig schoolverlaten

b Bevordering beschikbaarheid stageplekken voor jongeren in kwetsbare posities

Er is soms nog extra inzet nodig om voor een jongere een stageplek te vinden.

3 Meer Haarlemmers sporten of bewegen regelmatig

a Stimuleren sporten en bewegen

b Zorgen voor voldoende goed onderhouden sportaccommodaties

4 Sportverenigingen vervullen maatschappelijke rol

a Stimuleren en ondersteunen sportverenigingen in maatschappelijke rol

b Verbinden van sportverenigingen en andere maatschappelijke organisatie voor aanbod kwetsbare doelgroepen

1.2 Sociale basis

1 Bevorderen zelfredzaamheid

1 Maatschappelijke participatie		Toelichting
a	Het netwerk van Haarlemmers ondersteunen	😊
b	Bekendheid voorzieningen en ondersteuning initiatieven verbeteren	😊 Om de bekendheid van voorzieningen/ ondersteuning te verbeteren is er een woon-/zorginformatiemarkt georganiseerd en het foldermateriaal over Wmo-voorzieningen is aangevuld met een folder over beschermd wonen. Aan de digitale sociale kaart zijn verbeteringen doorgevoerd, maar deze is nog niet op het gewenste niveau.
c	Verbeteren van samenwerking betrokken partijen in de gezondheidszorg	😊 De samenwerking tussen partijen in de gezondheidszorg en het sociaal domein krijgt steeds meer vorm. Met name op wijkniveau wordt steeds meer samengewerkt. Een mooi voorbeeld hiervan is de samenwerking rondom de rookvrije wijk in Oost. We willen dit soort samenwerking graag uitbreiden naar heel Haarlem.
1.2		
d	Stimuleren van participatie en integratie van statushouders	😊 Het introductieprogramma statushouders en het re-integratie-project voor statushouders 'Aan de slag' gestart. Beide geven een verdere impuls aan de integratie en participatie van statushouders in de gemeente. De resultaten van met name het re-integratieproject zullen voor het merendeel van de statushouders pas de komende periode duidelijk worden.
2 Versterken inzet in de sociale basis		😊
a	Ondersteunen langer of meer zelfstandig wonen	😊 Er is in Haarlem een groot aanbod aan regelingen, voorzieningen en diensten die bijdragen aan het Langer Zelfstandig Wonen; denk aan de blijverslening en de uitrol van Compaan. De uitdaging is om mensen bewust te maken van hun (toekomstige) behoeften en hen voldoende geïnformeerd te krijgen over het brede aanbod.
b	Mobiliseren vrijwilligers en ondersteunen organisaties met vrijwilligers	😊
c	Faciliteren van BUUV	😊 Het aantal deelnemers aan BUUV voldoet aan de verwachting. Het aantal matches blijft halverwege het jaar nog iets achter op de verwachting.
d	Faciliteren ondersteuning mantelzorgers	😊
e	Bewustwording over Alzheimer stimuleren	😊
3 Investeren in advies en ondersteuning voor Haarlemmers met regieverlies		😊
a	Sociaal Wijkteam en CJG organiseren in heel Haarlem	😊 Sociaal Wijkteam en CJG zijn in heel Haarlem georganiseerd, laagdrempelig toegankelijk en werken goed samen. Er is nog winst te behalen als het gaat over de bekendheid van het sociaal wijkteam.
b	Faciliteren van inzet CJG-coaches	😊

1 Maatschappelijke participatie**Toelichting**

c	Versterken rol en positie van het CJG en de samenwerking in veiligheidsketen		De positie van het CJG is helder en toegankelijk voor iedereen. Er wordt nu extra ingezet om de samenwerking in de veiligheidsketen te versterken.
d	Faciliteren cliëntondersteuning als algemene voorziening		Cliëntondersteuning is voldoende beschikbaar, maar de bekendheid kan nog beter.

2.2 Programma 2 Ondersteuning en Zorg

2.2.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal neutrale wijzigingen		2.645 n	-102 v	-102 v	-102 v	-102 v
Totaal reserve-en overige mutaties		-480 v	480 n	0 n	0 n	0 n
Totaal van wijzigingen op het programma		2.165 n	378 n	-102 v	-102 v	-102 v

2.2.2 Beleidsrealisatie

2	Ondersteuning en zorg	Toelichting
2.1	Voorzieningen volwassenen	
1	Versterken zelfstandigheid en participatie kwetsbare Haarlemmers	😊
a	Verstrekken (im)materiële maatwerk-voorzieningen	😊
b	Lichtere vormen van ondersteuning vrij toegankelijk	😊
2	Versterken voorzieningen jongvolwassenen en gezinsbegeleiding	😊
a	Bieden ondersteuning jongvolwassenen via de Wmo door jeugdhulpaanbieders	😊
b	Bieden van ondersteuning aan gezinnen uit zowel de Wmo als voorzieningen Jeugd	😊
2.2	Voorzieningen jeugd	
1	Ambulante jeugdhulp dichtbij huis inzetten	😊
a	Stimuleren en faciliteren van samenwerking tussen zorgaanbieders, CJG en andere organisaties	😊 De samenwerking tussen zorgaanbieders verloopt goed. Er wordt in 2018 extra ingezet op nauwere samenwerking, om passende ondersteuning zo spoedig mogelijk in te zetten.
b	Stimuleren van innovatie en vernieuwing in de zorg	😊 Er is sprake van vernieuwing in de zorg en het leveren van specifiek maatwerk. Het gaat hier om een continue ontwikkeling.
2	Jeugdhulp met verblijf	😊
a	Faciliteren dat kinderen kunnen opgroeien in een situatie die lijkt op een normale gezinssituatie	😊 Uitbreiding van gezinsvervangende voorzieningen is wenselijk, om kinderen te kunnen laten opgroeien in een situatie die lijkt op een normale gezinssituatie.
b	Stimuleren dat aanbieders de juiste zorg inzetten en tijdig afschalen	😊 Om aanbieders de juiste zorg te laten inzetten en tijdig af te schalen moeten de uitstroombmogelijkheden jeugdzorg+ nog worden vergroot.
3	Jeugdbescherming verminderen en inzet op jeugdreclassering	😊

2 Ondersteuning en zorg		Toelichting
a	Inzetten van Gecertificeerde Instellingen bij vrijwillige Jeugdhulp	😊 De expertise en kennis van de Gecertificeerde Instellingen kan nog effectiever ingezet worden bij de vrijwillige jeugdhulp.
b	Faciliteren integrale, systeemgerichte werkwijze bij complexe problematiek	😊
c	Faciliteren verschillende jeugdhulpaanbieders ter voorkoming ontsporing en uitval	😊
2.3 Opvang, wonen en herstel		
1	Voorkomen sociale en maatschappelijke uitval	😊
a	Uitbreiden expertise op gebied van geestelijke gezondheidszorg in wijkteams	😊
b	Versterken signalering, voorlichting, buurtbetrokkenheid en nazorg voor cliënten en omgeving	😊 Signalering, bemoeizorg en nazorg is versterkt. Betrokkenheid, acceptatie en inclusie in buurten en wijken is een proces van lange adem.
2	Bevorderen herstel cliënten beschermd wonen	😊
a	Organiseren duidelijke toegang	😊
b	Regie op inzet hersteltrajecten	😊
c	Regie op prioritering leefgebieden bij ondersteuning	😊 In het arrangementenmodel is meer aandacht voor de leefgebieden financiën, werk en dagbesteding en sociale relaties. Uit de monitoring en resultaatsturing moet de komende jaren blijken of er ook daadwerkelijk resultaten worden geboekt.
3	Meer cliënten wonen zelfstandig	😊
a	Bevorderen omzetten zorgwoningen naar zelfstandige woningen	😊 De instellingen voor beschermd wonen hebben de opdracht gekregen om zorgwoningen om te zetten naar zelfstandige woningen indien cliënten deze stap kunnen maken. Daadwerkelijke realisatie heeft nog nauwelijks plaatsgevonden; alle partijen (cliënten, gemeenten, zorgorganisaties en corporaties) treffen wel voorbereidingen
b	Bevorderen realisatie meer woningen voor de doelgroep	😊 Er zijn meer woningen voor de doelgroep vrijgekomen (onder andere via de contingentenregeling); de vraag is echter onverminderd hoog.
c	Bevorderen van de realisatie van een voorziening voor mensen met een meervoudige diagnose	😊 De voorbereidingen voor de realisatie van Skaeve Huse en een Domus Plus zijn in volle gang. Realisatie zal op z'n vroegst pas in 2019 plaatsvinden.
4	Minder huiselijk geweld en kindermishandeling	😊
a	Faciliteren Veilig Thuis	😊 Veilig Thuis staat onder grote druk. Dit jaar zijn de wettelijke termijnen niet altijd gehaald. Er zijn maatregelen getroffen om weer op volle sterkte te komen en de verwachting is dat dit in het najaar zo zal zijn.
b	Faciliteren (ambulante) vrouwenopvang	😊 Door de sluiting van de groepsopvang in Heemskerk is het aantal plekken tijdelijk minder. In de loop van dit jaar komt dit weer op peil.
c	Stimuleren inzet Tijdelijk Huisverbod	😊 De ketenpartners weten elkaar goed te vinden om waar nodig het huisverbod in te zetten. Wel blijft in 2018 vooralsnog het aantal wat achter.

2.3 Programma 3 Werk en Inkomen

2.3.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal neutrale wijzigingen		949 n	188 n	155 n	90 n	90 n
Totaal reserve-en overige mutaties		480 n	-480 v			
Totaal van wijzigingen op het programma		1.429 n	-292 v	155 n	90 n	90 n

2.3.2 Beleidsrealisatie

3 Werk inkomen en schulden		Toelichting
3.1 Werk		
1	Werkzoekende zonder afstand tot de arbeidsmarkt hebben passend werk	😊 Werkzoekenden zonder afstand tot de arbeidsmarkt worden direct bemiddeld naar werk en zo nodig verwezen naar uitzendbureaus.
a	Afspraken maken met re-integratiepartners over ondersteuning werkzoekenden	😊 De gemeente heeft afspraken gemaakt met re-integratiepartners en uitzendbureaus voor directe bemiddeling naar betaald werk
2	Werkzoekende met overbrugbare afstand re-integreren richting arbeidsmarkt	😊 Deze doelgroep heeft door de vaak grote afstand tot de arbeidsmarkt intensieve begeleiding en ondersteuning nodig om uit te kunnen stromen naar betaald werk. De re-integratietrajecten zijn intensief en duren vaak lang. De resultaten zijn dan ook pas op langere termijn zichtbaar voor deze doelgroep
a	Uitkeringsgerechtigden spreken om afstand tot arbeidsmarkt te beoordelen	😊 Alle uitkeringsgerechtigden worden uitgenodigd voor een klantbeeldgesprek waarbij de re-integratiemogelijkheden in kaart worden gebracht. Op basis van de afstand van de arbeidsmarkt krijgt de klant een passend traject aangeboden.
b	Ondersteunen bij vergroten vaardigheden	😊 De gemeente investeert en zet in op het vergroten van vaardigheden als onderdeel van een re-integratie traject.
c	Inzetten op werken en leren	😊 zie 2.b
d	Zoveel mogelijk mensen met een garantiebaan plaatsen bij reguliere werkgevers	😊 De gemeente plaatst in samenwerking met re-integratiepartners, het Werkbedrijf en het WSP mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers.

3 Werk inkomen en schulden		Toelichting
3 Werkzoekende met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt participeren	😊	De gemeente zorgt in samenwerking met partners in de stad voor participatie op maat. Er wordt gezocht naar een passende voorziening in de stad, zoals vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding.
a Uitkeringsgerechtigden spreken en doorgeleiden naar partners in de stad	😊	Uitkeringsgerechtigden worden gesproken en in overleg met de klant wordt participatie op maat aangeboden, afgestemd op mogelijkheden en talenten.
b Inzetten op participatie op maat	😊	Zie 3 en 3.a
c Bieden van continuïteit van de sociale werkvoorziening voor de huidige SW-ers	😊	De continuïteit voor de huidige SW-ers wordt gewaarborgd en deze doelgroep behoudt hun werkplek. Daarnaast realiseert de gemeente voor de nieuwe doelgroep beschut werk, in samenwerking met Pasmatch beschut werkplekken voor mensen met een indicatie beschut werk.
3.2 Inkomen		
1 Bieden tijdelijke inkomensondersteuning	😊	Haarlemmers die al dan niet tijdelijk in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en voldoen aan de voorwaarden van de Participatiewet, ontvangen op grond van de Participatie wet inkomensondersteuning.
a Tijdig en rechtmatig verstrekken van inkomensondersteuning	😊	De inkomensondersteuning wordt tijdig en rechtmatig verstrekt.
b Toepassen integraal handhaven als onderdeel binnen het gehele proces van dienstverlening	😊	Er wordt integraal met zorg gehandhaafd op basis van goede samenwerking.
2 Vergroten zelfstandigheid door financiële ondersteuning van minima	😊	
a Tijdig en rechtmatig verstrekken van bijzondere bijstand	😊	
b Aanbieden minimaregeling ter bevordering van zelfredzaamheid	😊	Er zijn voor de minima meer regelingen door Kindpakket-gelden en de gemeentelijke zorgpolis, waardoor ook nog niet als minima bekende huishoudens zijn bereikt. Per HaarlemPashouder wordt van meerdere regelingen gebruik gemaakt.
c Vergroten bereik doelgroep	😊	Het bereik is vergroot door drie verschillende actieweken, het aanpassen van correspondentie op B1 niveau, het toegankelijker maken van de website en door acties op basis van de klantreis minima.
d Aanbieden van collectieve zorgverzekering voor minima	😊	Met de succesvolle introductie van de gemeentelijke zorgpolis zonder eigen risico is bij veel minima de drempel tot toegang van zorg weggenomen.
3.3 Schulden		
1 Vergroten zelfstandigheid van Haarlemmers met schulden	😊	

3 Werk inkomen en schulden

Toelichting

a	Verzorgen toegang tot schulddienstverlening	😊	Na melding van een schuldenaar vindt direct desgewenst in de wijk of bij de klant thuis een kennismakingsgesprek plaats waardoor de drempel tot toegang schulddienstverlening verder verlaagd is.
b	Faciliteren schuldenaar bij aanvraagproces en bieden zorg op maat	😊	Op basis op van het kennismakingsgesprek wordt verdere begeleiding en intake op maat verleend.
c	Voortzetten innovatie aanpak 023 Steunfonds en aanbieden pilot voor jongeren	😊	Het 023 Steunfonds wordt daar ingezet waar huishoudens belemmerende schulden hebben. Vooral met oplossen van problematische zorgschulden wordt veel bereikt. Ca 40 jongeren worden gecoacht en geholpen met hun schulden in de pilot NewFuture.
d	Bieden coaching en ondersteuning beheer financiën	😊	Met Budgetondersteuning op Maat (BooM) worden klanten begeleid vanaf 24 maanden schulddienstregeling richting financiële zelfredzaamheid.
2	Het voorkomen van schulden en beperken van opnieuw ontstaan van schulden	😊	
a	Preventie met voorlichtingsbijeenkomsten voor risicogroepen	😊	Het gehele jaar vinden cursussen, gastlessen in voortgezet onderwijs en voorlichtingsbijeenkomsten in de stad plaats ook specifiek voor statushouders en jongeren.
b	Budgetbeheer voor klanten zonder schuldenregeling	😊	Met BooM worden per maand meer klanten op basis van een budgetadviesgesprek begeleid en vindt budgetbeheer plaats waardoor escaleren van schulden of beschermingsbewind wordt voorkomen.
c	Aanbieden cursus 'Grip met geld'	😊	Maandelijks wordt deze cursus aan klanten van schulddienstverlening en (na aanmelding) inwoners van Haarlem gegeven. Ook wordt deze cursus in het Arabisch gegeven.
d	Verlenen nazorg na geslaagd schuldsaneringstraject	😊	Drie en zes maanden na succesvolle afronding van een traject vindt nazorg plaats.

2.4 Programma 4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing

2.4.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Capaciteit voor versnellen aanjagen ontwikkelzones	41	170 n	360 n	n	n	n
Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)	42	615 n	386 n	n	n	n
Totaal neutrale wijzigingen		1.368 n	828 n	184 n	146 n	146 n
Totaal reserve-en overige mutaties		0 n	0 n	0 n	0 n	0 n
Totaal van wijzigingen op het programma		2.153 n	1.574 n	184 n	146 n	146 n

Toelichtingen

Capaciteit voor versnellen aanjagen ontwikkelzones

De groei van de stad moet de komende jaren vooral zijn beslag krijgen in de ontwikkelzones. Bij het voorbereiden van de visies voor deze acht zones blijkt dat zowel (ambtelijke) capaciteit (bv planologie), specifiek beleid (bv bovenwijkse verevening) als onderzoek (verkeer) ontbreekt. Om de ambities van het college (snel woningen toevoegen) goed te kunnen waarmaken is extra budget noodzakelijk. Hierbij moet worden aangetekend dat het budget is gebaseerd op personeel in vaste dienst. Bij inhuur (vanwege schaarste op de markt) wordt het gevraagde bedrag aanzienlijk hoger. Tezamen met het effect op programma 7 bedragen de hogere lasten in 2018 **€ 170.000** en in 2019 **€ 425.000**.

Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 1.

2.4.2 Beleidsrealisatie

4	Duurzame stedelijke vernieuwing	Toelichting
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	
1	Hoogwaardiger stedelijke omgeving	 Haarlem groeit en daarmee de noodzaak om actief testuren op toevoeging van ruimtelijke kwaliteit. Om ontwikkelingen versneld maar met kwaliteit van de grond te krijgen wordt gewerkt aan ruimtelijke kaders (w.o. gebiedsvisies, het opstellen van stedenbouwkundige kaders en het actualiseren van beleid dan wel het versoepelen daarvan).

4 Duurzame stedelijke vernieuwing

Toelichting

a	Toevoegen woningen		Om te groeien met behoud van kwaliteit zijn naast kaders voor gebiedsontwikkeling ook de stadsbrede Toekomstvisie en de ontwerp Structuurvisie Openbare Ruimte opgesteld. De verstedelijkingsvisie is in ontwikkeling. Ten behoeve van het versnellen van ruimtelijke initiatieven zijn acht Ontwikkelzones geïntroduceerd waarbij voldoende voorzieningen en een passende infrastructuur uitgangspunt zijn. Bij elke ontwikkeling worden de cultuurhistorische waarden beschermd. De op te leveren woningen, scholen en andere bouwwerken zijn aardgasloos en zo mogelijk energieleverend. De ontwikkelzones zijn toekomstwijken waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe mobiliteitsconcepten, circulaire economie en versterking van de sociale samenhang. De ontwikkelvisies worden begin 2019 ter inzage gelegd en medio 2019 ter vaststelling aangeboden aan de raad.
b	Investeren in samenwerking met bewoners en ondernemers in de stad		Bij de nieuwe ontwikkelvisies en omgevingsplannen worden bewoners en ondernemers al meer en in een vroeger stadium betrokken. Deze ontwikkeling wordt verder geïntensiveerd.
c	Versterking MRA-positie door actieve inzet regionale programma's		Haarlem is steeds meer aan de voorkant betrokken bij projecten/programma's als: de herziening van de MRA-actie agenda, beter verbinden van MRA en Haarlem (strategie), lobby bereikbaarheid en woningbouw, MRA-actie 1.1: afspraken woningbouwopgave MRA 2021-2040, vertegenwoordiging namens AO Ruimte bij OV-Toekomstbeeld 2040 NH. Deze actieve inzet wordt gecontinueerd.
2	Meer en beter aanbod van woningen		Verwacht wordt dat de wachttijd voor woningzoekenden blijft stijgen.
a	Uitvoeren afspraken Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020		
b	Uitvoeren geactualiseerde Woonvisie 2017-2021		Het Coalitieprogramma vraagt om bijstelling van de woonvisie 2017-2021 en om programmatische wijziging van lopende projecten.
c	Uitvoeren prestatieafspraken 2018		
d	Zorgen voor voldoende huisvesting voor bijzondere groepen		Toevoegen van woningen voor uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang is beperkt mogelijk gebleken.
3	Hogere kwaliteit van de leefomgeving		Om de ambitie op het gebied van duurzaamheid te halen is de gemeente op veel fronten actief, vaak samen met de stad. Er worden stappen voorwaarts gezet, maar de effecten van de inzet zullen pas in de komende jaren zichtbaar worden.
a	Uitvoeren 8 speerpunten van het Duurzaamheidsprogramma		
b	Continueren activiteiten gericht op het bereiken van een klimaat neutrale gemeente in 2030		

4 Duurzame stedelijke vernieuwing		Toelichting
c	Haarlem voorbereiden op aardgasvrij 2040	😊 Het warmtenet wordt samen met partners voorbereid en dit gaat goed. De proefboring die moet uitwijzen of geothermische warmte voor onze stad geschikt is, zal echter niet in 2018 maar in 2019 plaatsvinden.
d	Uitvoeren activiteiten circulaire economie, klimaatadaptatie en duurzame stadslogistiek	😊 Het uitvoeren van de activiteiten van Circulaire economie en klimaatadaptatie verloopt volgens planning, stadslogistiek en in het bijzonder de invoering van het nieuwe toegangsbeleid loopt iets achter op de planning.
e	Uitvoeren taken gericht op bestrijden van milieuhinder	😊 De onderwerpen lucht en bodem lopen conform planning, op het gebied van geluid loopt het project uit maar daardoor ontstaat niet meer hinder in de omgeving.
4.2 Economie, toerisme en cultuur		
1	Hoogwaardiger ondernemersklimaat in Haarlem	😞 Het percentage functiemenging: de verhouding tussen banen en woningen is in 2017 verder verslechterd, omdat de groei van het aantal banen achterblijft bij de groei van het aantal woningen. Haarlem komt hiermee het laagste uit ten opzichte van vergelijkbare gemeentes. Verwacht wordt dat deze trend zich ook in het eerste half jaar van 2018 heeft doorgezet en het ondernemersklimaat onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeentes uitkomt.
a	Faciliteren van banen- en bedrijvengroei in de zakelijke dienstverlening, toerisme, MKB en start-ups	😊
b	Participeren in verbinden van onderwijs, arbeidsmarkt	😊
c	Bijdragen aan de versterking van het innovatieklimaat voor ondernemers	😊
2	Meer toeristische bezoekers van buiten Haarlem	😊
a	Opdracht geven aan Haarlem Marketing voor ontwikkeling en uitvoering van (promotie-) campagnes	😊 De gemeente geeft opdracht aan Haarlem Marketing voor de ontwikkeling en uitvoering van (promotie)campagnes. Doel is het aantal overnachtingen en de verblijfstijd in de stad te laten stijgen. Haarlem Marketing geeft speciale aandacht aan de kansrijke zakelijke bezoekers- en congresmarkt. Zij voert de promotie uit in nauwe samenwerking met detailhandel, culturele instellingen en horeca. Doordat minder subsidie beschikbaar is, wordt nog nadrukkelijker de samenwerking met partners opgezocht. Verwacht wordt dat de doelstelling uit de Economische Agenda van de stijging van de Haarlemse positie (van het aantal binnenlandse toeristen van middelgrote steden) van de 6 ^e naar de 5 ^e plek in 2018 niet gehaald wordt gezien de daling naar de 7 ^e plek in 2017.
b	Bevorderen (inter)nationaal toerisme door regionale samenwerking binnen MRA	😊
c	Bijdragen aan behoud van kwaliteitsevenementen via subsidie- en vergunningverlening	😊
3	Gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem	😊

4 Duurzame stedelijke vernieuwing		Toelichting
a	Behouden basisinfrastructuur door subsidiëren van culturele (basis)instellingen	😊
b	Subsidiëren culturele projecten	😊
4.3 Grondexploitaties		
1	Strategische inzet grondexploitaties	😊
a	Stimuleren ruimtelijke ontwikkelingen door locatie in verkoop te brengen	😊 De lopende grondexploitaties faciliteren de ontwikkelprojecten in de stad. De kosten en de opbrengsten van deze projecten worden bijgehouden in de grondexploitaties.
B	Realiseren ruimtelijke gemeentelijke doelstellingen	😊 De lopende grondexploitaties worden ingezet om ruimtelijke doelstellingen te realiseren.
C	Ondersteunen nieuwe samenwerkingsverbanden	😊 Door de veranderende rol van de gemeente en de gewijzigde marktsituatie ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en andere werkwijze. Bij vaststelling van de nota Grondbeleid heeft Haarlem de voorkeur gegeven aan een facilitaire productierol. Deze past goed bij een zich terugtrekkende overheid en levert de minste risico's op. Soms vereisen de marktomstandigheden, de locatie of het onderwerp echter een meer actieve (en meer risicovolle) rol. Als de gemeente kiest voor een actieve rol wordt een grondexploitatie geopend.

2.5 Programma 5 Beheer en Onderhoud

2.5.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Extra initiatievenbudget voor ontwikkelprojecten	51	165 n	50 n			
Kwaliteitsimpuls Gebiedsmanagement	51	20 n	75 n			
Wijkraden	51	54 n	54 n			
Spaarndam	51	65 n	100 n			
Treffen tijdelijke 30 km maatregelen Engelandlaan	51	180 n				
Bijstellen baten en lasten parkeren	52	-243 v	105 n	55 n	55 n	55 n
Vernietiging strafontslag medewerkers (uitspraak CRvB)	52	500 n				
Tekort fietsdepot	52	45 n				
Huurderving Museum Het Dolhuys	53	125 n	125 n	-125 v	-125 v	
Totaal neutrale wijzigingen		461 n	-908 v	-294 v	-294 v	-294 v
Totaal reserve-en overige mutaties		-66 v	103 n	53 n	53 n	53 n
Totaal van wijzigingen op het programma		1.306 n	-296 v	-311 v	-311 v	-186 v

Toelichtingen

Extra initiatievenbudget voor ontwikkelprojecten

Haarlem heeft een initiatievenbudget dat is bedoeld om de (ambtelijke) kosten in de initiatieffase van een project te dekken. Door de economische groei is sprake van een groter beroep op dit budget. Het aantal ontwikkelingen in de bebouwde en onbebouwde omgeving neemt toe. Dit onderwerp komt terug in de Programmabegroting 2019-2022. Daarnaast kennen enkele grotere initiatieven een langere doorlooptijd of is er spraken van nieuwe ontwikkelingen, waardoor meer begeleiding nodig is. Dat geldt dat bijvoorbeeld voor de Koepel (€ 150.000 verspreid over 2018 en 2019) en initiatieven van Spaarne Gasthuis, Nova College en de Krim Carroussel (€ 65.000 in 2018). Het college stelt de raad voor om extra middelen beschikbaar te stellen voor een goede afwikkeling van deze initiatieven.

Kwaliteitsimpuls Gebiedsmanagement

De waarde van gebiedsgericht werken zit in het centraal hebben van de opgave voor een gebied daar integraal aan te werken. De opgave betreft zaken als leefbaarheid, sociale cohesie en verduurzaming. In de huidige invulling gaat er veel tijd naar enkelvoudige civiele projecten. De meerwaarde van gebiedsgericht werken door gebiedsmanagement gaat daarmee deels verloren. Door de verantwoordelijkheid voor genoemde projecten binnen de organisatie te verschuiven kan het werken aan de gebiedsopgaven versterkt worden. Tezamen met het effect op programma 7 bedragen de hogere laten in 2018 **€ 20.000** en in 2019 **€ 100.000**.

Wijkraden

In 2016 is het besluit genomen om **€ 54.000** op het wijkradenbudget te bezuinigen. Het wijkradenbudget wordt gebruikt voor structurele subsidies aan de wijkraden, waarvan zij hun

organisatiekosten (huur, koffie, gas, water en licht etc.) kunnen betalen. Deze bezuiniging is toen administratief verwerkt. Het bedrag dat werd beschikt aan de wijkraden werd hierop niet aangepast. Dit is niet eerder opgevallen doordat, het huidige initiatievenbudget en het wijkradenbudget tot 2018 administratief als een budget werd behandeld. Hierbij werd budget wat bedoeld is voor initiatieven (ook van de wijkraden zelf) gebruikt voor organisatiekosten. Zo werd niet zichtbaar dat het wijkradenbudget eigenlijk werd overschreden. Het initiatievenbudget wordt sinds januari jl. beheerd door de initiatievenraad en kan dus niet meer aangewend worden ter dekking van de organisatiekosten van wijkraden. Dat de organisatiekosten hoger zijn dan het wijkradenbudget wordt in 2018 voor het eerst wel zichtbaar. Het college stelt voor de bezuiniging op het wijkradenbudget voor 2018 en 2019 ongedaan te maken, daarna wordt vanaf 2020 de bezuiniging alsnog gehandhaafd.

Spaarndam

De gemeente Haarlem werkt al sinds 2013 op gebiedsgerichte wijze. De gemeente Haarlem bestaat uit de stad Haarlem en het dorp Spaarndam (West). Buiten de gebiedsgerichte aandacht voor het stedelijk gebied wil het college in de jaren 2018 en 2019 extra aandacht geven aan het dorp Spaarndam. Daarbij wordt beter rekening gehouden met de wensen en behoeften van de bewoners en ondernemers. Het college stelt de raad voor om € 165.000 ter beschikking te stellen voor deze aanvullende inzet van gebiedsgericht werken in Spaarndam.

Treffen tijdelijke 30 km maatregelen Engelandlaan

Besloten is (BBV nummer 2018/125514) op op de kortst mogelijke termijn tijdelijke maatregelen te treffen om de Engelandlaan zo in te richten dat er niet harder dan 30 kilometer gereden kan worden. Daarnaast wordt er een onderzoek ingesteld over permanente maatregelen om de Engelandlaan en de Europawijk te herinrichten als een 30 km gebied.

Bijstellen baten en lasten parkeren

Met betrekking tot de parkeerbaten en lasten spelen een aantal autonome trends die o.a. veroorzaakt worden door de aantrekkende economie en de maatregelen van de modernisering parkeren. In 2018 vallen de inkomsten uit garage- respectievelijk straatparkeren hoger uit dan begroot: te weten € 600.000 en € 110.000. Door de tariefwijzigingen vanuit de maatregelen Modernisering en verlaging van de aantallen vergunningen vallen de inkomsten van de parkeervergunningen in 2018 € 467.000 lager uit. Per saldo valt de totale begroting Parkeren in 2018 dan € 243.000 voordeliger uit. Het blijkt dat de hogere inkomsten uit garage- respectievelijk straatparkeren een structureel effect hebben. Wel wordt voor een voorzichtig scenario gekozen. Voorstel is om de begroting van garage- respectievelijk straatparkeren met ingang van 2019 structureel te verhogen met € 300.000 en € 110.000. De trend van de inkomstenverlaging van de parkeervergunningen is nog niet geheel zeker vast te stellen en het voorstel is om voorlopig een structurele verlaging van € 265.000 op te nemen. Het contract voor de aanhuur van de Garage Stationsplein moet worden verlengd en gaat vanwege de gestegen marktwaarde duurder worden. De lasten moeten daarvoor met € 200.000 structureel worden verhoogd met ingang van 2019. Daarnaast is in 2019 € 50.000 nodig voor de aanleg van een parkeerrechtendatabase. Per saldo in 2018 een voordeel van **€ 243.000** en vanaf 2019 een nadeel van **€ 105.000**, aflopend naar structureel **€ 55.000**.

Vernietiging strafontslag medewerkers (uitspraak CRvB)

De Centrale Raad van Beroep heeft op 16 augustus 2018 het strafontslag van 3 medewerkers vernietigd. Hierdoor is de gemeente verplicht hen met terugwerkende kracht tot 28 januari 2016 weer in dienst te nemen. Hun achterstallige salaris moet met terugwerkende kracht vanaf die datum worden uitbetaald - 3 maal 2,5 bruto jaarsalaris (mogelijk met verrekening van inkomsten/uitkeringen). Om de afwikkeling van deze zaak financieel te kunnen dekken wordt een bedrag van **€ 500.000** gereserveerd.

Tekort fietsdepot

Het aantal en soort verwijderde fietsen valt opnieuw anders uit dan waarvan de samenwerkingsovereenkomst fietsdepot Paswerk uitgaat. Dit jaar wordt een tegenvaller van circa **€ 45.000** verwacht. Als gevolg van de uitvoering van de motie 2e fietsdepot wordt momenteel aan een wijziging van de samenwerkingsovereenkomst gewerkt. Om in de toekomst tegenvallers te voorkomen wordt ook de onderliggende businesscase geactualiseerd.

Huurderving Museum Het Dolhuys

In het voorjaar van 2017 heeft Stichting Het Dolhuys afgezien van aankoop van het pand Schotersingel 2, na jarenlange gesprekken hierover met de gemeente. Als eigenaar van het gebouwencomplex pakt de gemeente nu het achterstallig onderhoud aan, met name de ontstane schade in de draagconstructie door toedoen van de bonte knaagkever. De werkzaamheden zorgen voor een onvermijdelijke huurderving voor de jaren 2018 en 2019. In de kadernota werd rekening gehouden met een huurderving in de jaren 2020 en 2021.

2.5.2 Beleidsrealisatie

5	Beheer en Onderhoud	Toelichting
5.1 Openbare ruimte en mobiliteit		
1	Meer gebruik van fiets en OV en betere doorstroming autoverkeer	
a	Op hoger peil brengen openbaar vervoer	 -Extra tijd nodig voor creëren draagvlak bij realisatie HOV-Noord -Meer tijd nodig voor implementeren maatregelen uit investeringsagenda provincie t.b.v. kleine aanpassingen infrastructuur voor openbaar vervoer.
b	Bevorderen fietsgebruik	
c	Verbeteren doorstroming autoverkeer	 Noodzakelijke aanpassing van verkeersregelininstallatie geeft kleine problemen die op zich niet onoverkomelijk zijn.
2	Verbeterde verkeersveiligheid	
a	Verbeteren verkeersveiligheid	 Aandachtspunt bij elk project, echter 3 van de 5 opgegeven projecten worden in 2018 gerealiseerd: Kinderhuisvest, Zaanenstraat en Pr Bernhardlaan.
b	Inzetten op verkeerseducatie bij scholen	
3	Openbare ruimte voldoet aan vastgesteld beeldkwaliteitsniveau	
a	Regie voeren op het regulier (dagelijks) onderhoud	
b	Uitvoeren groot onderhoud- en vervangingsprojecten volgens de Gebieds-programma's 2018	 Een aantal projecten die geprogrammeerd waren in 2018 komen in 2019 tot uitvoering. Dit heeft te maken met overprogrammering en een langere voorbereidingstijd.

5 Beheer en Onderhoud		Toelichting
c	Extra aanpakken zwerfafval door inzet educatie, preventie en inzamelmiddelen	😊
4 Duurzame inzameling van huishoudelijk afval		😊
a	Verdere implementatie SPA	😐 Invoering loopt naar verwachting met enige vertraging bij implementatie hoogbouw (meer maatwerk vereist)
b	Op orde brengen voorzieningenniveau voor gescheiden aanbieden grondstoffen	😊
c	Integraal invoeren van maatregelen voor hoog- en laagbouw	😊 Zie 4a.
5.2 Parkeren		
1 Minder parkeeroverlast en goede parkeermogelijkheden		😊
a	Analyseren parkeersituatie en waar nodig beleid aanpassen	😊 Er is nu een structurele meting van parkeerdruk, is reeds vertaald in huidige tarifiering. Verdere verfijning moet nog plaatsvinden.
b	Uitvoeren van maatregelen Moderniseren Parkeren	😐 Betaald parkeren is ingevoerd, digitalisering is uitgevoerd, parkeermeters zijn geplaatst, afronding gehele programma vergt meer tijd.
2 Verbeterde parkeervoorzieningen auto's		😊
a	Uitvoeren van maatregelen Moderniseren Parkeren	😐 Betaald parkeren is ingevoerd, digitalisering is uitgevoerd, parkeermeters zijn geplaatst, afronding gehele programma vergt meer tijd.
3 Verbeterde parkeervoorzieningen fietsers		😐
a	Realiseren meer fietsenstallingen	😞 De realisatie van fietsenstallingen bij OV-haltes was een project in samenwerking met provincie, dit is in 2018 gestopt.
b	Uitbreiding fietsenstallingscapaciteit binnenstad	😊 Stallingen gerealiseerd in Nassaustraart en Breestraat.
c	Continueren gedragsbeïnvloedingscampagnes om parkeren in stallingen te stimuleren	😊
5.3 Overige beheertaken		
1 Waardering kwaliteit van de Haarlemse waterwegen		😊
a	Uitvoeren reguliere beheertaken waterwegen	😊
b	Vervangen betaalautomaten varende bezoekers	😊 Uitvoering gebeurt voor 1-1-2019
c	Implementeren brug-management-systeem	😐 Er komen nog enkele software-updates om het brug-management-systeem te optimaliseren. Dit wordt in 2019 afgerond.

5 Beheer en Onderhoud	Toelichting
2 Verhogen van kennis over klimaat- en duurzaamheidsproblematiek	
a Verzorgen extra educatie op Haarlemse scholen	
b Zorgen voor jaarlijks gecombineerd communicatie- en NME-traject	
3 Opvang van zwerfdieren	
a Vervullen wettelijke taak zwerfdierenopvang	

2.6 Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid

2.6.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Ontwikkeling en beheer Basisregistratie Ondergrond (BRO) en WKPB- registratie	61	31 n	64 n	64 n	64 n	64 n
Extra inzet klantcontactcentrum Whatsápp	61	30 n	58 n	58 n	58 n	58 n
Hogere inkomsten uit leges (Wabo vergunningverlening)	63	-980 v				
Hogere inkomsten uit leges (Wabo vergunningverlening)	61	80 n				
Hogere algemene uitkering, maart- en meicirculaire 2018	62		100 n	100 n	100 n	100 n
Aanpassingen bijdragen Veiligheidsregio Kennemerland.	63	204 n	489 n	489 n	489 n	489 n
Vermindering precario opbrengsten	63	150 n				
Teruggave rekeningresultaat 2017 VRK	63	-390 v				
Totaal neutrale wijzigingen		435 n	104 n	64 n	44 n	44 n
Totaal reserve-en overige mutaties		0 n	0 n	0 n	0 n	0 n
Totaal van wijzigingen op het programma		-440 v	815 n	775 n	755 n	755 n

Toelichtingen

Ontwikkeling en beheer Basisregistratie Ondergrond (BRO)

Het informatiehuis Bodem en Ondergrond van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt gevoed uit de Basisregistratie Ondergrond (BRO). De wet BRO is op 1 januari 2018 van kracht gegaan. De ontwikkeling van de BRO is in volle gang, omdat het opbouwen van een dergelijke registratie en vervolgens het inwinnen van gegevens en de ontsluiting veel tijd kost. De BRO is een belangrijke informatiebron voor ontwikkeling van de energietransitie en woningbouw. Vanaf 1 januari 2019 is structureel 0,75 fte schaal 9 nodig voor beheer en doorontwikkeling van de BRO. Daarnaast zijn er incidentele implementatiekosten (e herkenning, technische ondersteuning, training) € 5.000 en structurele licentiekosten € 6.000. De werkzaamheden kunnen niet door her-prioritering worden opgevangen, het betreft een nieuwe wettelijke taak.

Wkpb- registratie

Vanuit de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen dienen alle relevante processen te zijn ontsloten. De bestaande Wkpb registratie moet worden aangepast voor toekomstig gebruik onder de Omgevingswet. Omdat de Wkpb processen over diverse afdelingen zijn verspreid, is het van belang dat er één eigenaar is van de registratie die met de dataeigenaren in de organisatie werkt aan de volledigheid (zodat alle verplichte processen in de Wkpb registratie zijn opgenomen) en kwaliteit van de data. De kosten bedragen –0,25 fte schaal 9 vanaf 2019.

Samen het budgettaire effect op programma 7 is het nadelig effect 2018 **€ 48.000** en structureel **€ 107.000** vanaf 2019.

Extra inzet klantcontactcentrum Whatsápp

De gemeenteraad heeft in 2017 de motie Appen Voor toegankelijke gemeente (motie 28) aangenomen. Daarbij is besloten Whatsapp als klantcontactkanaal toe te voegen. De kosten die aan deze motie zijn verbonden bedragen € 100.000 structureel (extra ureninzet). Tot nu toe worden de extra werkzaamheden binnen de bestaande formatie opgevangen maar dat heeft een te groot negatief effect op de dienstverlening bij de andere klantkanalen (als wachttijden aan de balie). Voorstel is derhalve om in 2018 **€ 50.000** en de jaren erna **€ 100.000** uit te trekken om de kosten verbonden aan de motie te dekken (dit betreft het budgettaire effect van programma 6 en 7 tezamen).

Hogere inkomsten uit leges (Wabo vergunningverlening)

Vanaf 2016 is de economische groei van de bouwsector sterk voelbaar en meetbaar. De toename van het aantal ingediende vergunningaanvragen inzake Wabo taken is direct merkbaar in de workload binnen een aantal afdelingen. Dat maakt extra inhuur noodzakelijk die overigens gecompenseerd wordt door extra legesinkomsten. Bij de 1e Voortgangsrapportage 2018 is de legesraming verhoogd met € 1,45 miljoen en is het budget voor inhuur verhoogd met € 728.000. Voor de tweede helft van dit jaar is het voortzetten van de inhuur gewenst om de taken tijdig op te pakken en af te ronden. Het aantal aanvragen APV vergunningen is in 2018 ook toegenomen. Dit vergt ook extra capaciteit. De extra inzet voor de Wabo taken wordt geraamd op afgerond € 600.000 en de extra inzet voor het verlenen van vergunningen (inclusief parkeren) wordt geschat op € 100.000. De extra verwachte baten als gevolg van de Wabo vergunningen worden verwacht op afgerond € 1.600.000. Over heel 2018 zijn de extra geraamde legesinkomsten derhalve ruim € 3 miljoen en de extra inhuurkosten ruim € 1,4 miljoen. Per saldo derhalve een bate van € 1,6 miljoen.

Maart- en meicirculaire 2018

In de informatienota over de meicirculaire 2018 (2018/362302) zijn de lasten, vanwege de gewijzigde bekostiging dienstverlening VNG, **€ 100.000** te laag berekend. Dat wordt in deze bestuursrapportage hersteld.

Aanpassingen bijdragen Veiligheidsregio Kennemerland.

Uit de Programmabegroting en de Bestuursrapportage van de Veiligheidsregio blijkt dat Haarlem extra bijdragen aan de VRK verschuldigd is. Deze extra bijdragen worden veroorzaakt door indexatie van de prijs- en salarislasten die hoger is dan gebruikelijk maar die wel past binnen de gemaakte afspraken. Samen met het effect op programma 1 levert dit in 2018 een nadeel op van **€ 225.000** en voor 2019 en verder een nadeel van **€ 429.000**.

Vermindering precario opbrengsten

In 2017 is voor één project een aanzienlijk gedeelte openbare grond ingenomen. In verband hiermee is de raming van de precario-inkomsten in 2017 verhoogd met € 150.000. Bij het opleggen van deze leges is echter geen rekening gehouden met het gegeven dat de aannemer een gedeelte van zijn eigen grond op ons verzoek niet heeft mogen gebruiken, omdat wij deze nodig hadden voor het algemeen nut (parkeren). Hierdoor moest de aannemer openbare grond gebruiken. Dit heeft geleid tot een correctie van het bedrag en een terugbetaling van ruim € 90.000. Samen met een aantal andere kleinere correcties leidt dit tot een verwachte minderopbrengst in 2018 van circa **€ 150.000** aan precariogelden.

Teruggave rekeningresultaat 2017 VRK

In 2017 heeft de Veiligheidsregio een positief resultaat behaald. Dit resultaat is teruggegeven aan de gemeenten. Voor Haarlem betekent dit een voordeel van **€ 390.000**.

2.6.2 Beleidsrealisatie

6 Burger, Bestuur en Veiligheid	Toelichting
6.1 Dienstverlening	
1 Snellere, effectievere en efficiëntere gemeentelijke dienstverlening	 Zie toelichting bij punt 1.a
a Bereikbaarheid klantcontactkanalen optimaliseren	 Telefonische bereikbaarheid voldoet niet aan de daarvoor vastgestelde servicenormen. Er is extra budget beschikbaar gesteld in de kadernota zodat er extra capaciteit ingezet kan worden bij het KCC. Daarnaast is er een organisatie breed actieplan opgesteld.
b Doorontwikkelen website	
c Doorontwikkelen zelfbedienings-iPads	
2 Meer gemeentelijke informatie onderbrengen in basis- en kernregistraties	
a Gemeentelijke basisregistraties verder opbouwen en beheren	
b Eenduidige registratie en beheer in centraal gegevensmagazijn	 Capaciteit om eenduidige registratie en beheer in centraal gegevensmagazijn te realiseren is beperkt beschikbaar. In de Kadernota 2018 zijn extra middelen beschikbaar gesteld zodat deze taak gerealiseerd kan worden.
c Mogelijkheid bieden aan ketenpartners om gegevens online aan te bieden	
3 Beter gebruik van basis- en kernregistraties voor samenwerking	
a Gebruiksvriendelijk online aanbieden gegevens uit registraties	
b Analyseren van data en combineren met andere bronnen	 Capaciteit om data te analyseren en combineren met andere bronnen is beperkt beschikbaar. In de kadernota 2018 zijn extra middelen beschikbaar gesteld zodat deze taak gerealiseerd kan worden.
6.2 Gemeentelijk bestuur	
1 Effectieve communicatie	
a Doelgroepgericht communiceren over producten en diensten	
b Verstrekken algemene informatie	
c Opfrissen en strakker toepassen huisstijl	
d Ontwikkelen digitaal platform participatie	
e Verbeteren luisteren naar en praten met de stad	
2 Goede samenwerking met andere overheden	
a Samenwerken met andere overheden waar dat gunstig is	 Haarlem is ambtelijk aangehaakt op het dossier mobiliteit op een aantal projecten. Bestuurlijk maakt Haarlem vooralsnog geen deel uit van het Platform Mobiliteit.
b Uitvoeren taken van Zandvoort	

6 Burger, Bestuur en Veiligheid	Toelichting
c Meer aandacht aan Europa	 In het voorjaar is Haarlem een proef-lidmaatschap van Eurotowns gestart en is de procedure gestart om lid te worden van Eurocities. Beide netwerken verbinden op Europees niveau middelgrote resp. grote steden met als doel ze door kennisuitwisseling sterker te maken.
6.3 Openbare orde en veiligheid	
1 Minder overlast	
a Aanpakken jeugdoverlast en criminaliteit	 Door een integrale wijkaanpak, bestuurlijke maatregelen en informatie-gestuurd handhaven wordt jeugdoverlast gemonitord en aangepakt. De meldingen zijn afgenomen in vergelijking met vorig jaar.
b Integrale aanpak op dak- en thuislozen en verwarde personen	 De overlast rondom de 24-uursopvang is flink afgenomen. De uitvoering van het actieprogramma verbetering aanpak rond mensen met verward gedrag loopt en is tussentijds geëvalueerd.
c Uitvoering Actieprogramma Veilig Uitgaan	 Acties worden uitgevoerd volgens het Actieprogramma. Er zijn extra camera's in het horecagebied geplaatst. Alle coffeeshops zijn herkeurd en behouden hun keurmerk.
d Gebiedsgericht en informatie gestuurd handhaven op alle vormen van fysieke overlast	 Middels informatie-gestuurd handhaven wordt de fysieke overlast aangepakt, mede door wijkgericht handhaven pakken wijkhandhavers problematiek in hun wijk aan.
2 Minder criminaliteit	
a Regisseren wijk-, gezins-, en persoonsgerichte aanpak	 In Schalkwijk en Oost wordt een integrale aanpak ingezet bij jeugdoverlast en -criminaliteit. Noord, Centrum en Zuidwest volgen dit jaar. Hierbij worden jongeren naar gelang de problematiek op- en afgeschaald. Afgelopen tijd zijn een aantal jongeren afgeschaald en een aantal jongeren opgenomen in de aanpak. Dit loopt goed.
b Coördineren preventie aanpak woninginbraken	 De inzet op preventie van woninginbraken is onverminderd voortgezet d.m.v. inzet buurtauto, preventiecampagne en versturen besmettingsbrieven.
c Inzetten methode Samen Veilig Ondernemen	 Dit loopt volgens afspraken. Acties worden uitgevoerd.
3 Minder ondermijning	
a Coördineren aanpak van woon- en adresfraude	 Het ambassadeurschap voor de Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA) wordt goed vervuld. Controles worden uitgevoerd. De aanpak rechtmatige bewoning bedrijfspanden in de Waarderpolder loopt op schema.
b Uitvoeren bestuurlijke maatregelen tegen hennepkwekerijen	 Bij aantreffen hennepkwekerij wordt een bestuursrechtelijke procedure uitgevoerd.

6 Burger, Bestuur en Veiligheid

Toelichting

-
- c Geïntegreerde inzet van bestuurlijke, strafrechtelijke, fiscale en privaatrechtelijke instrumenten

Middels diverse projecten wordt ondermijning aangepakt. Hierbij worden, in samenwerking met diverse partners, de mogelijke instrumenten ingezet om de aanpak zo integraal en effectief mogelijk te maken.

2.7 Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead

2.7.1 Financiële wijzigingen

Mutatieoverzicht

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Hogere opbrengsten toeristenbelasting	71	-400 v	-400 v	-400 v	-400 v	-400 v
Hogere baten OZB-niet-woningen	71	-470 v	-280 v	-280 v	-280 v	-280 v
Hogere algemene uitkering, maart- en meicirculaire 2018	72	-2.048 v				
Rente- en dividendvoordeel	72	-750 v				
Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)	72	-149 v	-1.000 v			
Extra inhuurbudget procesmanagement	72	500 n				
Kwaliteitsimpuls Gebiedsmanagement	73		25 n			
Capaciteit voor versnellen aanjagen ontwikkelzones	73		65 n			
Ontwikkeling en beheer Basisregistratie Ondergrond (BRO) en WKPB- registratie	73	17 n	43 n	43 n	43 n	43 n
Extra inzet klantcontactcentrum Whatsápp	73	20 n	42 n	42 n	42 n	42 n
Uitbreiding ondersteuning afdeling Programma's en Gebieden	73	190 n	270 n			
Totaal neutrale wijzigingen		-5.986 v	25 n	83 n	116 n	116 n
Totaal reserve-en overige mutaties		209 n	28 n	28 n	28 n	28 n
Totaal van wijzigingen op het programma		-8.867 v	-1.182 v	-484 v	-451 v	-451 v

Toelichtingen

Hogere opbrengsten toeristenbelasting

Vanwege de groei van het aantal overnachtingen, kan ook de opbrengst toeristenbelasting hoger worden geraamd. De opbrengst kan afgerond met **€ 400.000** structureel worden verhoogd.

Hogere baten OZB-niet-woningen

Vanuit de rapportage van Cocensus blijkt een hogere bate uit OZB eigenaar niet-woning (**€ 280.000** structureel). Dit in hoofdzaak als gevolg van het taxeren van het bouwproject West-Plaza aan de westergracht. Hierover wordt ook nog een aanslag over 2017 opgelegd (€ 190.000). Bij nog te ontvangen baten is hiermee geen rekening gehouden. Dat betekent dat deze hogere opbrengst ook incidenteel ten gunste komt aan het dienstjaar 2018 (per saldo **€ 470.000**).

Hogere algemene uitkering, maart- en meicirculaire 2018

De verwerking van de maart- en meicirculaire voor de jaren 2019 en verder is verwerkt in de Begroting 2019-2023. De verwerking van de jaarschijf 2018 wordt in deze Bestuursrapportage verwerkt (voordelig effect van **€ 2 miljoen**). Ten opzichte van de informatienota (2018/362302) is het voordeel in jaar 2018 ruim 1,5 miljoen hoger. Dit komt met name doordat het voordelig effect van de maartcirculaire 2018 nog niet was verwerkt in de raming 2018 (de effecten van de maartcirculaire 2018 vanaf 2019 en verder zijn verwerkt in de Kadernota 2018).

Rente- en dividendvoordeel

Op het taakveld treasury ontstaat een voordeel van € **750.000**. Dit voordeel ontstaat door gunstigere kortlopende (€ 70.000) en langlopende (€ 580.000) rente en meer ontvangen dividenden (€ 100.000) dan verwacht.

Toename niet-geactiveerde investeringen (kleiner dan € 100.000)

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 1.

Extra inhuurbudget procesmanagement

In de financiële voortgangsrapportage 2018 (onderdeel Kadernota 2018) is de flexibele schil van inhuur fysiek domein uitgebreid. De uurtarieven van inhuur procesmanagement zijn in 2018 hoger dan waar rekening mee gehouden is in de financiële voortgangsrapportage. Rekening houdend met de benodigde inzet van duurdere uren procesmanagement en de huidige beschikbare dekking in projecten, verwachten wij een niet door te belasten prijsverschil ten laste van de algemene middelen van € **500.000**.

Kwaliteitsimpuls Gebiedsmanagement

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 5.

Capaciteit voor versnellen aanjagen ontwikkelzones

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 4.

Ontwikkeling en beheer Basisregistratie Ondergrond (BRO) en WKPB- registratie

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 6.

Extra inzet klantcontactcentrum Whatsápp

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 6.

Uitbreiding ondersteuning afdeling Programma's en Gebieden

Programmamanagers, strategisch adviseurs en medewerkers voor het versterken van regionale samenwerking doen diverse werkzaamheden die beter door ondersteunende medewerkers kunnen worden gedaan. Bij het Programma Transformatie Sociaal Domein is dit geregeld en worden ondersteunende taken (inclusief financiële taken en communicatie-werkzaamheden) wel in een ondersteunende functie belegd. Deze komt de effectiviteit van de programmamanager zeer ten goede. Dit kan ook voor overige hoog ingeschaalde medewerkers worden gerealiseerd door budget voor ondersteuning vrij te maken. (Voor 2018 € **190.000** en voor 2019: € **270.000**).

2.7.2 Beleidsrealisatie

7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	Toelichting
7.1	Lokale belastingen en heffingen	
1	Gemeentelijke belastingen stijgen niet meer dan de inflatie	😊
a	Stijging woonlasten meerpersoonshuishoudens met 1,7%	😊
b	Op niveau blijven van gemeentelijke precariotarieven	😊

7 Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead		Toelichting
c	100% kostendekkende rioolheffing	😊
d	96% kostendekkende afvalstoffenheffing	😞 Het dekkingspercentage wordt naar verwachting lager dan 96% door hogere lasten (BTW over invoering SPA) en iets achterblijvende baten.
7.2 Algemene dekkingsmiddelen		
1	Financieel gezond houden van de stad	😊
a	Aanbieden materieel sluitende begroting jaren 2018 t/m 2020	😊 Op voorstel van het college heeft de raad door de vaststelling van de Kadernota 2018 een sluitende meerjarenraming voor de jaren 2019 t/m 2022 vastgesteld.
b	Verminderen schuldenomvang	😐 Na een daling van de vaste schuld in vier opeenvolgende jaren vindt er naar verwachting in 2018 een stijging van deze schuld plaats.
c	Verantwoord en adequaat omgaan met risico's en budgetbeheer	😊 Er wordt verantwoord met risico's en budgetbeheer omgegaan, maar vanwege de instroom van veel nieuwe medewerkers, de nieuwe organisatie-indeling en de ambtelijke fusie is extra aandacht nodig bewustzijn op dit gebied vast te houden.
7.3 Overhead		
1	Optimale ondersteuning en aansturing van het primaire proces	😊
a	Transparant weergeven kosten gemeentelijke organisatie voor primaire proces	😊
b	Tweejaarlijks toetsen overhead benchmark Vensters voor bedrijfsvoering	😊 In 2018 wordt weer een start gemaakt met de tweejaarlijkse toets

2.8 Neutrale wijzigingen

Beleids- veld	Omschrijving neutrale wijzigingen	baten/ lasten	2018	2019	2020	2021	2022
Maart- en meicirculaire 2018 onderdeel beleidsvelden :							
12	Verhoogde asielinstroom (statushouders)	Lasten	79 n				
12	Maatschappelijke begeleiding	Lasten	21 n				
12	Sociale acceptatie van LHBT-emancipatiebureau	Lasten	20 n				
23	Vrouwenopvang	Lasten	292 n				
23	Maatschappelijke opvang Oggz	Lasten	-179 v				
31	Economische zelfstandigheid	Lasten	15 n				
31	Matchen op Werk	Lasten	80 n				
33	Schulden en armoede	Lasten	295 n				
51	Beter benutten	Lasten	1.500 n				
61	Referendum	Lasten	56 n				
62	VNG Fonds (GGU), waarderingskamer en A+O fonds	Lasten	275 n				
72	Dotatie reserve Groei van de Stad	Lasten	438 n				
72	Algemene uitkering	Baten	-2.892 v				
Maart- en meicirculaire 2018 onderdeel Sociaal domein:							
21	Voorzieningen volwassenen	Lasten	652 n				
22	Voorzieningen jeugd	Lasten	956 n				
31	WSW Sociale werkvoorziening	Lasten	466 n				
23	Beschermd wonen	Lasten	977 n				
72	Algemene uitkering, onderdeel Sociaal Domein	Baten	-3.051 v				
11	Rudolf Steiner nieuwbouw aardgasvrij	Lasten	54 n				
41	Rudolf Steiner nieuwbouw aardgasvrij	Lasten	-54 v				
12	Verschuiving van programma budget Sociaal Domein naar afdeling SMSR	Lasten	-45 v	-135 v	-90 v		
32	Verschuiving van programma budget Sociaal Domein naar afdeling SMSR	Lasten	9 n	26 n	18 n		
33	Verschuiving van programma budget Sociaal Domein naar afdeling SMSR	Lasten	24 n	71 n	48 n		
73	Verschuiving van programma budget Sociaal Domein naar afdeling SMSR	Lasten	12 n	37 n	25 n		
12	Verhoogde asielinstroom (statushouders)	Lasten	405 n				
12	Verhoogde asielinstroom (statushouders)	Baten	-52 v				
72	Verhoogde asielinstroom (statushouders)	Baten	-353 v				
21	Verschuiving budget voor gekantelde dagbesteding	Lasten	150 n	233 n	233 n	233 n	233 n
23	Verschuiving budget voor gekantelde dagbesteding	Lasten	-150 v	-233 v	-233 v	-233 v	-233 v
21	Doorzetting Pilot BCT	Lasten	-54 v	-102 v	-102 v	-102 v	-102 v
31	Doorzetting Pilot BCT	Lasten	11 n	20 n	20 n	20 n	20 n
32	Doorzetting Pilot BCT	Lasten	25 n	46 n	46 n	46 n	46 n
73	Doorzetting Pilot BCT	Lasten	19 n	37 n	37 n	37 n	37 n
31	Afwikkeling ESF Subsidie	Lasten	200 n				
31	Afwikkeling ESF Subsidie	Baten	-200 v				
33	Extra middelen Budgetondersteuning	Lasten	25 n	25 n	25 n	25 n	25 n
73	Extra middelen Budgetondersteuning	Baten	-25 v	-25 v	-25 v	-25 v	-25 v
41	Verdeling budget Coalitieakkoord fiets, groen en duurzaamheid	Lasten	95 n	250 n	250 n	250 n	250 n
52	Verdeling budget Coalitieakkoord fiets, groen en duurzaamheid	Lasten	-95 v	-250 v	-250 v	-250 v	-250 v
41	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	-25 v	-25 v	-25 v	-25 v	-25 v
51	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	-12 v	-12 v	-12 v	-12 v	-12 v
53	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	-24 v	-24 v	-24 v	-24 v	-24 v
61	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	-29 v	-29 v	-29 v	-29 v	-29 v
62	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	-15 v	-15 v	-15 v	-15 v	-15 v
72	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	-179 v	-179 v	-179 v	-179 v	-179 v
73	Centraliseren budget voor trainees	Lasten	283 n	283 n	283 n	283 n	283 n
41	Implementatie omgevingswet, product ruimtelijke ordening	Lasten	908 n	622 n	9 n	9 n	9 n
51	Implementatie omgevingswet, product ruimtelijke ordening	Lasten	-908 v	-622 v	-9 v	-9 v	-9 v
51	BRIM subsidie Haarlemmerhout beëindigd	Lasten	-50 v	-50 v	-50 v	-50 v	-50 v
51	BRIM subsidie Haarlemmerhout beëindigd	Baten	50 n	50 n	50 n	50 n	50 n
73	Overbrengen analoog archief Zandvoort	Lasten	30 n	120 n			
73	Overbrengen analoog archief Zandvoort	Baten	-30 v	-120 v			
Totaal neutrale wijzigingen			0	0	0	0	0

Toelichtingen

Maart- en meicirculaire 2018, onderdeel beleidsvelden

Via de algemene uitkering ontvangt Haarlem middelen voor een bepaald doel door middel van een doeluitkering. Wijzigingen in deze doeluitkeringen worden verwerkt op de betreffende beleidsvelden. De wijzigingen voor jaar 2018 zijn in deze Bestuursrapportage verwerkt, de effecten voor 2019 en verder zijn meegenomen in de Programmabegroting 2019-2023.

Voor een inhoudelijke toelichting op de wijzigingen wordt verwezen naar de afzonderlijke informatienota over de meicirculaire 2018 (2018/362302).

Maart- en meicirculaire 2018, onderdeel sociaal domein

De loon- en prijscompensatie voor de integratie uitkering van het sociaal domein is voor 2018 opwaarts bijgesteld door het rijk. Voor Haarlem betekent dit een toename van de IU Sociaal Domein van € 3 miljoen. De loon- en prijscompensatie wordt over de betreffende beleidsvelden verdeeld.

Bij het onderdeel Jeugd neemt het budget met € 956.000 deels vanwege loon- en prijscompensatie en deels vanwege extra middelen voor verlengde pleegzorg.

Rudolf Steiner nieuwbouw aardgasvrij

De advieskosten ad € 54.000 in 2018 (behorende bij het aardgasvrij bouwen van het Rudolf Steiner college) wordt gedekt uit de exploitatie van duurzaamheid. Voor een inhoudelijke toelichting op de wijzigingen wordt verwezen naar college nota aardgasvrij bouwen Rudolf Steiner college en Rudolf school (2018/73801).

Verschuiving van programma budget Sociaal Domein naar afdeling SMSR

binnen het transformatie programma Sociaal Domein zijn een aantal projecten op het gebied van schuldhulpverlening en minima opgezet die volgens planning nog zeker 2 jaar duren. Daarom wordt om onder andere deze projecten tot de gewenste resultaten te brengen voor een periode van 2 jaar een senior beleidsadviseur in dienst genomen. De dekking voor deze formatie is het programmabudget transformatie Sociaal Domein.

Verhoogde asielinstroom (statushouders)

De uitvoeringskosten voor het sociaal programma statushouders in 2018 liggen op dit moment op schema. Wel zijn de kosten voor de GVA-locatie Boerhaave ongeveer € 300.000 hoger uitgevallen dan voorzien. De sluitingsdatum van deze locatie, aanvankelijk voorzien voor 31 december 2017, verschoof naar 1 juni 2018- deels omdat nog niet voor alle statushouders reguliere huisvesting beschikbaar was, en deels omdat er plannen bestonden voor verlengd gebruik van de locatie door de gemeente. Ook verbleef nog een aantal inwoners van Sint Maarten in de voormalige Boerhaave-kliniek, die daar tijdelijk waren ondergebracht. De verlengde openstelling betekende het doorlopen van de kosten voor huur en gebruik van de voormalige Boerhaavekliniek, ondanks de sterk verlaagde huur die per 1 maart 2018 met eigenaar werd overeengekomen. De extra kosten kunnen in principe opgevangen worden binnen de bestaande begroting.

De twee decentralisatie-uitkeringen die het Rijk in 2016 en 2017 beschikbaar stelde voor elke in de gemeente gehuisveste statushouder, zijn met ingang van 1 januari 2018 beëindigd. Dit betekent dat de Gemeente Haarlem in 2018 per gehuisveste statushouder tussen de 18-67 jaar alleen de Rijksbijdrage maatschappelijke begeleiding van € 2.370 ontvangt. Deze Rijksbijdrage wordt met ingang van 2018 via de Meicirculaire achteraf uitbetaald (in plaats van via een maandelijkse declaratie), waardoor een groot deel van de inkomsten die betrekking hebben op 2018 pas in 2019 zal worden ontvangen.

Verschuiving budget voor gekantelde dagbesteding

Bepaalde (lichtere) vormen van dagbesteding in de basisinfrastructuur worden sinds 2017 aangeboden als algemene voorziening. Hiervoor is reeds een deel van het budget verplaatst. In 2018 zijn nog een aantal aanbieders gekanteld. Via deze mutatie wordt budget verschoven binnen de beleidsvelden Voorziening volwassenen en Opvang, wonen en herstel.

Doorzetting Pilot BCT

In 2017 is de pilot W&I op locatie BCT afgerond. Het resultaat van de pilot is dat dak- en thuislozen zich nog maar bij 1 loket hoeven te melden, de samenwerking tussen SZW en BCT verbeterd, een betere toegankelijkheid ontstaat voor alle dienstverlening, dat klanten direct en passend doorverwezen worden en er een versnelling van voorschot verzoeken ontstaat. Om deze resultaten structureel te borgen wordt voorgesteld de inzet structureel te maken.

Afwikkeling ESF Subsidie

Voor het project ESF 17 - 18 Zuid Kennemerland Pro en VSO is een subsidie toegekend. In 2018 wordt deze subsidie voor het eerste gedeelte afgewikkeld. Daarom worden in de ramingen zowel de baten als de lasten die samenhangen met de ESF subsidie opgenomen.

Extra middelen Budgetondersteuning

Budget coaching zorgt voor langjarige besparing in individuele bijzondere bijstand. Voor de intensivering van budget coaching is extra structurele capaciteit voor de gemeente Zandvoort van 0.5 (€ 25.000,-) fte noodzakelijk. Deze werkzaamheden worden door de gemeente Haarlem uitgevoerd. Middels dit journaal worden de financiële middelen toegevoegd aan het budget.

Verdeling budget Coalitieakkoord fiets, groen en duurzaamheid

Coalitie heeft in 2015 structureel € 500.000 beschikbaar gesteld voor fietsen, groen en duurzaamheid. Tot en met 2018 was het budget gelabeld aan projecten. Met deze administratieve handeling wordt deze post gelijkelijk verdeeld over de juiste twee producten.

Centraliseren budget voor trainees

Per 1 maart 2018 is gestart met de Trainee pool Jong Talent 3. Acht trainees zijn aan de slag gegaan. In een eerder stadium is besloten de kosten van de trainee pool organisatie breed te dragen. Inmiddels zijn acht in plaats van zes trainees aangenomen en is de budgettaire bijdrage vanuit de afdelingen daarop aangepast.

Implementatie omgevingswet, product ruimtelijke ordening

De kostenplaats 'Implementatie omgevingswet' is bij heroverweging ondergebracht bij het product 'ruimtelijke ordening', waardoor een budget neutrale verschuiving plaatsvindt van programma 5 naar programma 4.

BRIM subsidie Haarlemmerhout beëindigd

De beschikkingen voor Haarlemmerhout betroffen een subsidie van 5 jaar lang € 50.000 per jaar. Dat was voor een specifiek project voor herstel Haarlemmerhout. Nieuwe projecten voor de Haarlemmerhout zitten niet in de planning. In de begroting was deze subsidie structureel zowel bij de baten als bij de lasten opgenomen in plaats van 5 jaar. Dit wordt nu hersteld.

Overbrengen analoog archief Zandvoort

In afstemming met de archiefinspecteurs van het NHA is er een inventarisatie 'Archiefplan Zandvoort' opgesteld. De kosten van de nog te verrichten handelingen komen uit op € 150.000 en worden betaald door de gemeente Zandvoort.

2.9 Reservemutaties

Beleids- veld	Omschrijving reservemutaties	2018	2019	2020	2021	2022
21	Heronderzoeken indicaties vanwege verwerving voor Jeugd en Wmo in 2017	350 n				
21	Algemene Reserve Sociaal Domein: <i>onttrekking</i>	-350 v				
21	Versneller ik doe mee volledig benutten in 2018	480 n	-480 v			
31	Algemene Reserve Sociaal Domein: <i>verschuiven onttrekking</i>	-480 v	480 n			
31	Regionaal budget ten behoeve van werkbedrijf	153 n				
31	Reserve regionaal Werkbedrijf: <i>onttrekking</i>	-153 v				
41	Subsidieregeling versneld energieneutraal maken particuliere woningen		500 n			
41	Algemene Reserve: <i>onttrekking</i>		-500 v			
div	Budget groot onderhoud naar reserve	-3.300 v				
div	Reserve Kapitaallasten Maatsch Nut: <i>toevoeging</i>	3.300 n				
51	Optiebod grondverkoop Slachthuisbuurt Zuidstrook blok 2 (baten)	-200 v				
51	Reserve Leefomgeving: <i>toevoeging</i>	200 n				
51	GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland onderbrengen in een voorziening	3.628 n	854 n	1.090 v	1.090 v	1.090 v
51	Reserve Regionale Mobiliteit: <i>afrahmen toevoeging en onttrekking</i>	-3.628 v	-854 v	-1.090 v	-1.090 v	-1.090 v
51	Lump Sum bijdragen gebied Delftwijk	-1.836 v				
51	Reserve Leefomgeving: <i>toevoeging</i>	1.836 n				
51	Uitvoeringskosten transformatieprojecten	35 n				
51	Reserve Leefomgeving: <i>onttrekking</i>	-897 v				
51	Reserve Maatschappelijk Nut: <i>toevoeging</i>	862 n				
51	Uitgaven preventiegelden 40+ Zomerzone	230 n				
51	Reserve Leefomgeving: <i>onttrekking</i>	-230 v				
53	Verschuiven werkzaamheden naar 2019	-120 v	120 n			
53	Reserve Baggeren: <i>verschuiven onttrekking</i>	120 n	-120 v			
53	Verkoop CRA-kavel Pim Mulier	-1.100 v				
53	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	1.100 n				
53	Verkoop panden Jansstraat 48-50	-1.609 v	-5 v	-5 v	-5 v	-5 v
53	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	1.604 n				
71	Hogere opbrengsten precariobelastingen	-55 v	-55 v	-55 v	-55 v	
71	Reserve Beheer Onderhoud Openbare Ruimte: <i>toevoeging</i>	55 n	55 n	55 v	55 v	
Totaal wijzigingen met reserves		-5 v	-5 v	-5 v	-5 v	-5 v

Heronderzoeken indicaties vanwege verwerving voor Jeugd en Wmo in 2017.

In 2017 heeft de verwerving voor Jeugd en WMO plaatsgevonden. Door deze verwerving kent de WMO nieuwe aanbieders en nieuwe producten. Om de juiste beschikkingen af te geven op deze nieuwe producten, moesten alle indicaties van cliënten met het product begeleiding opnieuw onderzocht worden. Voor de heronderzoeken is in 2018 extra capaciteit nodig. Voorgesteld wordt de kosten van deze inzet ad **€ 350.000** te dekken uit de reserve Sociaal Domein.

Versneller ik doe mee volledig benutten in 2018

De voortgang van het project 'Ik doe mee' verloopt spoedig. Naar verwachting is het project eind oktober 2018 afgerond. De versneller 'Ik doe mee' is echter beschikbaar gesteld voor 2017, 2018 en 2019. In werkelijkheid worden alle kosten in 2018 gemaakt, en zijn de middelen dit jaar nodig en in 2019 niet meer. Daarom wordt voorgesteld de verwachting onttrekking ad **€ 480.000** aan de reserve 2019 te verplaatsen naar 2018.

Regionaal budget werkbedrijf

Ten behoeve van het werkbedrijf is in de afgelopen jaren een bedrag van in totaal € 1.000.000 aan de gemeente toegekend. Deze regionale middelen waren eind 2017 nog niet geheel uitgenut. De kosten van het werkbedrijf over 2018 ad **€ 153.000** worden nu met de 2e Berap aan deze reserve onttrokken.

Subsidieregeling versneld energieneutraal maken particuliere woningen

In lijn met de wens duurzame bouwinitiatieven te stimuleren wordt ingezet op het stimuleren van particuliere huiseigenaren om hun woning versneld energieneutraal te maken. Hiertoe wordt een subsidieregeling opgesteld. Bij de kadernota van 2017 is een versnellersbudget van € 500.000 beschikbaar gesteld om een leningsfaciliteit voor de stimulering van duurzaamheidsmaatregelen bij onderwijs, sport en MKB (Haarlems Energie Fonds) op te zetten. Na onderzoek blijkt dat de huidige leningsfaciliteit DSV geschikt te maken is voor dit doeleinde. Het budget is bij de jaarrekening aan de algemene reserve toegevoegd. Bij de bestemming van het jaarresultaat 2017 is niet besloten om dit budget beschikbaar te houden voor dit doeleinde. Nu wordt voorgesteld om € 500.000 beschikbaar te stellen voor de subsidieregeling versneld energieneutraal maken van particuliere woningen.

Aanvullende dotatie Reserve Kapitaallasten Maatschappelijk Nut

Bij de actualisatie van het investeringsplan, Kadernota 2017, is aangegeven dat het aandeel van de post Maatschappelijk Nut verhoogd dient te worden met **€ 3,3 miljoen**. Dit resulteert in een overheveling van budget groot onderhoud naar de reserve kapitaallasten Maatschappelijk Nut.

Dotatie reserve Leefomgeving i.v.m. grondverkoop Zuidstrook blok 2

Op 20 juli 2017 heeft de Raad besloten tot de selectieprocedure, koop- en ontwikkelovereenkomst en optieovereenkomst voor kavel Slachthuisbuurt Zuidstrook blok 2 ten behoeve van de bouw van een appartementencomplex. Hierin is een niet verrekenbaar optiebod opgenomen van **€ 200.000**. Conform raadsbesluit 2015/394907 wordt voorgesteld de opbrengst van het optiebod te doteren aan de reserve Leefomgeving.

GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland onderbrengen in een voorziening

Voor de gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland voert de gemeente Haarlem de administratie. Dit betreffen middelen derden, de bijdrage van Gemeente Haarlem aan het mobiliteitsfonds is altijd gedoteerd aan de bestemmingsreserve Regionale mobiliteit. N.a.v. opmerkingen van de accountant en om conform het BBV te administreren wordt het voorstel gedaan de bestemmingsreserve regionale mobiliteit vrij te laten vallen en te doteren aan voorziening middelen derden "GR reg bereikbaarheid Zuid-Kennemerland".

Lump Sum bijdragen gebied Delftwijk doteren aan reserve Leefomgeving

De Lump Sum bijdrage van Ymere en Pre Wonen voor het gebied Delftwijk dient ter dekking van de uitgaven van 2018 en verder (Raadsbesluit 2015/394907 Afsluiten grondexploitaties Transformatieprojecten). Voorgesteld wordt om dit bedrag (**€ 1,8 miljoen**) te doteren aan de bestemmingsreserve Leefomgeving.

Onttrekking reserve Leefomgeving ten behoeve van uitvoeringskosten transformatieprojecten

In het kader van de uitvoering van transformatieprojecten in Delftwijk en de Zuidstrook (Raadsbesluit 2015/394907) zijn in 2018 uitgaven gedaan waarvan de gelden gereserveerd staan in de reserve Leefomgeving. Indien het gaat om investeringen in Maatschappelijk Nut moeten deze projectkosten geactiveerd worden en de onttrekkingen ter dekking van de toekomstige afschrijvingskosten gedoteerd worden aan de Reserve Kapitaallasten Maatschappelijk Nut.

Uitgaven preventiegelden 40+ Zomerzone

In de bestemmingsreserve Leefomgeving resteert voor de nog komende uitgaven van preventiegelden 40+ Zomerzone een bedrag van **€ 230.000**. Ingeschat wordt dat dit bedrag in 2018 uitgegeven gaan worden.

Aanpassen onttrekking reserve Baggeren

De reserve baggeren dient om de kosten te dragen die worden gemaakt om de gemeentelijke wateren op diepte te houden. In de financiële voortgangsrapportage 2018 is aangegeven dat dit jaar bij de begraafplaats Kleverlaan wordt gebaggerd, echter dit verschuift gedeeltelijk naar 2019.

Verkoop CRA-kavel Pim Mulier

Verkoop CRA-kavel aan de Pim Mulierlaan t.b.v. het realiseren van 59 appartementen. Op de kavel bestaat geen boekwaarde. De verkoopopbrengst van circa € 1,6 miljoen wordt geheel toegevoegd aan de reserve Vastgoed. De dotatie is verminderd met de verkooptaakstelling van € 500.000 die reeds in de begroting is opgenomen, per saldo wordt **€ 1,1 miljoen** gedoteerd aan de reserve Vastgoed.

Verkoop panden Jansstraat 48-50

De panden aan de Jansstraat 48-50 zijn leeggekomen en behoren tot de categorie niet strategisch bezit. De panden staan op de verkooplijst en zijn in verkoop gebracht. Het college heeft besloten het pand te verkopen (B&W 2017/435784). De verkoopopbrengst van ruim **€ 1,6 miljoen** wordt, na aftrek van de resterende boekwaarde ad € 11.000, geheel toegevoegd aan de reserve Vastgoed.

Hogere opbrengsten precariobelastingen

Vanwege de groei van het aantal strekkende meters kabels en leidingen kan de opbrengst precariobelastingen kabels en leidingen structureel (t/m 2021, daarna mag deze belasting niet meer geheven worden) met **€ 55.000** worden verhoogd. Deze hogere opbrengst wordt gedoteerd aan de reserve beheer openbare ruimte.

2.10 Budgetoverheveling

Budgetten kunnen uitsluitend worden besteed in het jaar, waarvoor ze zijn toegekend en waarvan de prestaties ook dat jaar worden verricht. Indien blijkt dat een prestatie niet meer in dat jaar gerealiseerd kan worden, bestaat de mogelijkheid het (restant)budget over te hevelen naar het volgende jaar, waarin de prestatie dan alsnog wordt uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat opnieuw budget moet worden aangevraagd. Deze budgetoverheveling valt onder het budgetrecht van de raad en vraagt daarom expliciete besluitvorming.

Uiteraard wordt niet beoogd om niet-bestede middelen zomaar over te hevelen. Wensen voor budgetoverheveling hebben we daarom aan de volgende criteria getoetst:

- Er is een beleidsinhoudelijke noodzaak (onderbouwing) en er moet samenhang zijn tussen de middelen en werkzaamheden waarvoor overheveling wordt gevraagd.
- Uitvoering volgend jaar past binnen de werkplannen.
- De dotatie heeft uitsluitend betrekking op incidenteel beschikbaar gestelde budgetten c.q. incidenteel opgehoogde budgetten (deze passen niet altijd in een kalender-jaarschijf). Hiermee wordt voorkomen dat de activiteit niet kan worden voortgezet.
- Gevraagde budgetoverheveling moet materieel zijn; als ondergrens wordt hiervoor € 100.000 aangehouden.

In deze Bestuursrapportage is getoetst of er budgetten resteren, waarvan de prestaties niet (geheel) meer worden verricht in 2018 en die voldoen aan de hiervoor genoemde criteria.

Op basis van deze criteria stellen wordt voorgesteld de hierna genoemde restantbudgetten over te hevelen door middel van een storting in de reserve budgetoverheveling en deze overgehevelde middelen na 1 januari 2019 weer te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en conform de oorspronkelijke doelstelling weer toe te voegen aan de desbetreffende budgetten.

Beleids- Omschrijving budgetoverhevelingen veld		2018	2019	2020	2021	2022
33	Overhevelen budget SMSR	-295 v	295 n			
41	Omgevingswet	-419 v	219 n	100 n	100 n	
41	Opzetten lobbystrategie en -organisatie	-75 v	75 n			
42	Budgetoverheveling bijdrage Pieter Teylers Huis	-500 v	500 n			
51	Duurzame (led)verlichting binnenstad	-175 v	175 n			
61	Budgetoverheveling tijdelijke inhuurgelden DIA	-200 v	200 n			
62	Procurement	-30 v	30 n			
72	Verplaatsen budgetten frictiegelden naar 2020	-134 v	-6 v	140 n		
73	Generatiepact	-80 v	80 n			
Subtotaal exploitatie:		-1.908 v	1.568 n	240 n	100 n	
Toevoeging/onttrekking reserve Budgetoverheveling:		1.908 n	-1.568 v	-240 v	-100 v	
Totaal budgettair effect budgetoverhevelingen		0	0	0	0	

Overhevelen budget SMSR

Vanuit de meicirculaire is in jaar 2018 € 295.000 budget beschikbaar gesteld ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldbeleid, zodat gemeenten een impuls kunnen geven aan de verbetering van de toegang tot en effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening. Dit vergt een nadere uitwerking, waardoor het toegekende budget voor 2018 niet meer wordt besteed. Daarom wordt voorgesteld om dit budget naar 2019 over te hevelen.

Omgevingswet

Het budget voor de Omgevingswet wordt in 2018 niet geheel besteed.

Een deel van het budget van dit jaar is bedoeld voor de inzet van een projectleider Omgevingsplan. Het is echter lange tijd niet gelukt om deze functie in te vullen. Vanaf september wordt deze functie voor een deel ingevuld. Voor de komende 3 jaar is de verwachting dat inhuur noodzakelijk is om deze functie te kunnen blijven invullen. Dit brengt meer kosten met zich mee dan geraamd.

Daarnaast is een deel van het budget voor de implementatie van de Omgevingswet bedoeld voor onder andere onderzoeken en participatietrajecten zowel voor het programma zelf, maar ook voor de verschillende deelprojecten. Vanwege capaciteitsproblemen binnen de vakafdelingen en de zoektocht naar een juiste prioritering met name in relatie tot het programma Groei van Haarlem, zijn deze werkzaamheden nog niet gestart. Deze werkzaamheden moeten de komende jaren alsnog uitgevoerd worden. Dit leidt naar verwachting tot hogere kosten in de komende jaren dan er nu aan budget beschikbaar is gesteld.

Het college stelt voor om **€ 419.000** van het budget 2018 over te hevelen naar de jaren 2019, 2020 en 2021.

Opzetten lobbystrategie en -organisatie

De kosten voor de op te zetten lobbystrategie en lobbyorganisatie vallen grotendeels in 2019.

Daarom wordt van de beschikbare middelen voor 2018 **€ 75.000** overgeboekt naar 2019.

Budgetoverheveling bijdrage Pieter Teylers Huis

De gemeente Haarlem draagt eenmalig **€ 500.000** bij aan de restauratie van het Pieter Teyler Huis. Deze bijdrage kan niet al volledig besteed worden in 2018 aan restauratiewerkzaamheden, in verband met de opening van een unieke tentoonstelling in Teylers Museum met originele tekeningen van Leonardo da Vinci. Deze tentoonstelling loopt van begin oktober 2018 tot begin januari 2019. De objecten die worden getoond zijn dermate waardevol en kwetsbaar dat er gedurende deze periode weinig tot geen restauratiewerkzaamheden in het Pieter Teyler Huis kunnen plaatsvinden. Daarom zal het bedrag van **€ 500.000** worden overgeheveld naar begrotingsjaar 2019. In dit jaar kan het Teylers Museum het bedrag wel volledig besteden aan restauratiewerkzaamheden.

Duurzame (led)verlichting binnenstad

Bij de Kadernota 2018 is € 220.000 beschikbaar gesteld voor verduurzaming en herstel van de (led)verlichting in de binnenstad. De herstelwerkzaamheden zijn ingezet en worden voortgezet in 2019. Dit is de reden dat wordt voorgesteld om een bedrag van **€ 175.000** over te hevelen naar 2019.

Budgetoverheveling tijdelijke inhuurgelden DIA

Bij de eerste Bestuursrapportage van 2018 is budget gehonoreerd voor tijdelijke inhuur wegens personele knelpunten bij de afdeling DIA. Diverse werkzaamheden starten echter later dan bij de aanvraag werd voorzien. Het definiëren van projectspecificaties en het aantrekken van capaciteit om inhuur te organiseren heeft langer geduurd. Het is wenselijk om **€ 200.000** van het tijdelijk inhuurbudget over te hevelen naar 2019.

Procurement

De meeste kosten voor het Europese programma worden in 2019 gemaakt. Daarom wordt **€ 30.000** overgeboekt naar 2019.

Verplaatsen budgetten frictiegelden naar 2020

Op basis van de eindejaarsprognose met betrekking tot de lasten voor frictiegelden wordt voorgesteld om de verwachte budgetoverschotten 2018 en 2019 door te schuiven naar het jaar 2020.

Generatiepact

Op 1 april 2018 is het vernieuwde generatiepact in werking getreden. Door dit vernieuwde pact krijgen meer medewerkers gedurende een langere periode de mogelijkheid hun werkzame leven stapsgewijs af te bouwen en vitaal inzetbaar te blijven. Een deelnemer levert 10% van het salaris in. Uit de verlaging van de personeelskosten komt personeelsbudget beschikbaar voor de realisatie van nieuwe banen. Vanwege de diversiteit aan vrijgekomen taken zijn de beschikbare werkzaamheden en beschikbaar budget veelal onvoldoende om nieuwe volwaardige banen te creëren. Hiertoe is financiële ondersteuning beschikbaar. Deze ondersteuning (stelpost) is beschikbaar totdat de deelnemers met pensioen gaan en de nieuwe medewerker kan instromen op de vrijgekomen functie. De verwachting is dat de personeelskosten de komende jaren hierdoor toenemen terwijl het budget in de stelpost jaarlijks afneemt. Derhalve wordt voorgesteld het restant in de stelpost 2018 **(€ 80.000)** beschikbaar te stellen voor 2019.

2.11 Begrotingswijziging Bestuursrapportage 2018

Progr. Beleids- veld	Omschrijving programma/beleidsved	Begroting	2018 Voorstel wijziging	Begroting gewijzigd	2019 Voorstel wijziging	2020 Voorstel wijziging	2021 Voorstel wijziging	2022 Voorstel wijziging
1	Maatschappelijke participatie							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
1.1	Onderwijs en sport	35.440	578	36.018	794			
1.2	Sociale basis	29.093	463	29.556	-221	-176	-87	-87
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
1.1	Onderwijs en sport	-8.038	31	-8.007	31	31	31	31
1.2	Sociale basis	-102	-53	-155				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-149	-	-149				
1	Totaal Maatschappelijke participatie	56.244	1.020	57.264	604	-145	-55	-55
2	Ondersteuning en zorg							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
2.1	Voorzieningen volwassenen	31.523	1.099	32.622	131	131	131	131
2.2	Voorzieningen jeugd	28.119	956	29.075				
2.3	Opvang, wonen en herstel	58.623	940	59.563	-233	-233	-233	-233
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
2.1	Voorzieningen volwassenen	-3.053	-	-3.053				
2.2	Voorzieningen jeugd	-60	-	-60				
2.3	Opvang, wonen en herstel	-4.000	-	-4.000				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-6.489	-830	-7.319	480			
2	Totaal Ondersteuning en zorg	104.663	2.165	106.828	378	-102	-102	-102
3	Werk en inkomen							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
3.1	Werk	24.709	1.404	26.113	-461	20	20	20
3.2	Inkomen	70.333	84	70.417	72	63	46	46
3.3	Schulden	3.496	-1	3.495	391	73	25	25
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
3.1	Werk	-804	-200	-1.004				
3.2	Inkomen	-54.250	-	-54.250				
3.3	Schulden	-241	-	-241				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-1.421	142	-1.279	-295			
3	Totaal Werk en inkomen	41.823	1.429	43.252	-292	155	90	90
4	Duurzame stedelijke vernieuwing							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	9.332	1.044	10.376	1.982	284	246	146
4.2	Economie, toerisme en cultuur	27.364	115	27.479	886			
4.3	Grondexploitatie	19.295	-	19.295				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	-76	-	-76				
4.2	Economie, toerisme en cultuur	-226	-	-226				
4.3	Grondexploitatie	-19.455	-	-19.455				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-747	994	247	-1.294	-100	-100	
4	Totaal Duurzame stedelijke vernieuwing	35.486	2.153	37.639	1.574	184	146	146

Progr. Beleids- veld	Omschrijving programma/beleidsved	Begroting	2018 Voorstel wijziging	Begroting gewijzigd	2019 Voorstel wijziging	2020 Voorstel wijziging	2021 Voorstel wijziging	2022 Voorstel wijziging
5	Beheer en onderhoud							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit	69.926	-266	69.660	624	1.020	1.020	1.020
5.2	Parkeren	11.564	450	12.014		-50	-50	-50
5.3	Overige beheertaken	21.549	-30	21.519	199	29	29	29
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit	-35.101	-150	-35.251	50	50	50	50
5.2	Parkeren	-21.043	-243	-21.286	-145	-145	-145	-145
5.3	Overige beheertaken	-17.045	-2.590	-19.635	125	-125	-125	
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	725	4.134	4.859	-1.149	-1.090	-1.090	-1.090
5	Totaal Beheer en onderhoud	30.575	1.305	31.881	-296	-311	-311	-186
6	Burger, bestuur en veiligheid							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
6.1	Dienstverlening	7.855	-32	7.823	294	94	94	94
6.2	Gemeentelijk bestuur	4.698	378	5.076	263	193	173	173
6.3	Openbare orde en veiligheid	24.703	1.562	26.265	1.224	1.224	1.224	489
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
6.1	Dienstverlening	-3.421	-	-3.421				
6.2	Gemeentelijk bestuur	-	-	-				
6.3	Openbare orde en veiligheid	-6.425	-2.578	-9.003	-735	-735	-735	
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-150	230	80	-230			
6	Totaal Burger, bestuur en veiligheid	27.259	-440	26.819	815	775	755	755
7	Algemene dekkingsmiddelen							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
7.1	Lokale belastingen en heffingen	4.844	-	4.844				
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	3.348	-2.912	436	-1.663	-97	-179	-179
7.3	Overhead	54.088	2.107	56.195	1.387	465	440	440
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
7.1	Lokale belastingen en heffingen	-48.488	-925	-49.413	-735	-735	-735	-680
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	-293.963	-8.444	-302.407				
7.3	Overhead	-9.492	-62	-9.554	-152	-32	-32	-32
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-3.835	1.015	-2.820	-19	-85	55	
7	Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-293.498	-9.221	-302.719	-1.182	-484	-451	-451
	Totaal saldo exclusief reserves	14.619	-7.275	7.344	4.108	1.349	1.208	1.288
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-12.066	5.685	-6.381	-2.507	-1.275	-1.135	-1.090
	Totaal saldo inclusief mutaties reserves	2.553	-1.589	964	1.601	72	72	197

NB: de som van bedragen kan afwijken wegens afrondingsverschillen.

3 Prognose realisatie investeringen

3.1 Ontwikkeling Jaarschijf 2018

Bij de Kadernota 2018 heeft er een actualisatie plaatsgevonden van het Investeringsplan. De jaarschijf 2018 is daarbij bepaald op € 57,2 miljoen. In de aanloop naar de Programmabegroting 2019-2023 is het Investeringsplan opnieuw geactualiseerd en is een prognose voor de investeringen in 2018 opgesteld.

De prognose (de geactualiseerde jaarschijf) voor 2018 is € 49,6 miljoen. Dit houdt in dat de verwachte investeringen dit jaar ten opzichte van het Investeringsplan zoals dat bij de Kadernota is vastgesteld, met € 7,6 miljoen zijn afgenomen.

Jaarschijf 2018	Kadernota 2018	Begroting 2019-2023	Verschil
Raming uitgaven	60.631	52.630	8.001
Raming inkomsten	3.413	2.998	415
Saldo	57.218	49.632	7.586

Het Investeringsplan 2019-2023 zal gelijktijdig met de Programmabegroting 2019-2023 worden vastgesteld.

3.2 Prognose investeringen

De prognose van € 49,6 miljoen is 87% van de jaarschijf van € 57,2 miljoen die bij de Kadernota 2018 was vastgesteld. De realisatie tot en met juli bedraagt € 19,4 miljoen.

De prognoses zijn in onderstaande tabel geclusterd per programma weergegeven.

Jaarschijf 2018	Kadernota 2018	Begroting 2019-2023	Prognose eindejaar (%)	Realisatie t/m juli
Programma 1	14.437	9.268	64%	5.643
Programma 2	0	910	nvt	0
Programma 4	247	931	377%	0
Programma 5	38.333	33.464	87%	13.048
Programma 6	571	471	82%	100
Programma 7	3.630	4.588	126%	561
Totaal	57.218	49.632	87%	19.351

3.3 Toelichting op afwijking per programma

Programma	Kadernota	Programma-begroting	Prognose	Toelichting
1 Maatschappelijke participatie	14.437	9.268	64%	De (voorbereiding van de) bouw en renovatie van een aantal scholen duurt langer dan voorzien, waardoor de uitvoering voor een deel verschuift naar 2019. De financieel grootste verschuivingen zijn de Cruquiussschool en de Rudolf Steinerschool.
2 Ondersteuning en zorg	0	910	n.v.t.	Er lijkt sprake te zijn van een toename aan investeringen, maar dit verschil komt door het verschuiven van de reservering voor Domusplus van programma 5 naar programma 2.
4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	247	931	377%	Er lijkt sprake te zijn van een toename aan investeringen, maar dit is vooral het gevolg van het verschuiven van investeringen in cultuurpodia van programma 5 naar programma 4. Een aantal culturele instellingen geeft aan dat een deel van de investeringen in cultuurpodia die in 2018 waren voorzien, pas in 2019 nodig zijn. Andere verwachte kosten blijken bij nader inzien geen investering (volgens de definities van het activabeleid) en komen ten laste van de exploitatie.
5 Beheer en Onderhoud	38.333	33.464	87%	De afname van het investeringsvolume in dit programma is deels te verklaren door het verschuiven van investeringen in cultuurpodia naar programma 4. Daarnaast gaat het om een verschuiving in tijd van onder meer investeringen in de riolering (als gevolg van vertragingen in diverse projecten), de herinrichting van Schalkwijk midden en de kademuur van het Spaarne.

Programma	Kadernota	Programma-begroting	Prognose	Toelichting
6 Burger, Bestuur en Veiligheid	571	471	82%	Het budget 'Vervanging parkeervergunning systeem (vignetten)' is bestemd voor de nieuwe bezoekersregeling én voor de vervanging van het vergunningensysteem. De bezoekersregeling is vanaf eind 2016 tot heden uitgewerkt. Volgtijdelijk op het digitaliseren van de bezoekersregeling zal de vervanging van het vergunningensysteem worden gestart. Dit wordt met dezelfde kennis en capaciteit gedaan.
7 Algemene dekkingsmiddelen & Overhead	3.630	4.588	126%	De toename van investeringen in 2018 is het gevolg van het in tijd naar voren halen van het datacenter en de aanbesteding van software
Totaal	57.218	49.632	87%	

Toelichting Kleurcodes:

Prognose jaarschijf > 70%

Prognose jaarschijf > 50% en < 70%

Prognose jaarschijf < 50%

3.4 Realisatie investeringen t/m juli

Tot en met juli van dit jaar is € 19,4 miljoen euro geïnvesteerd. Dit is 39% van de (bijgestelde) prognose. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar; toen was de realisatie tot en met juli met een bedrag van 19,5 miljoen zo'n 39% van de prognose voor dat jaar.

Jaarschijf 2018	Programmabegroting	Realisatie t/m juli	Realisatie (% van totaal)
Programma 1	9.268	5.643	61%
Programma 2	910	0	0%
Programma 4	931	0	0%
Programma 5	33.464	13.048	39%
Programma 6	471	100	21%
Programma 7	4.588	561	12%
Totaal	49.632	19.351	39%

3.5 Kredietbesluiten

Een aantal investeringen blijkt duurder te worden dan was voorzien. De reserveringen voor deze hogere kosten zijn verwerkt in het Investeringsplan dat bij de Programmabegroting 2019-2023 zal worden vastgesteld. De reserveringen passen binnen het kader dat de totale investeringen in de periode 2018-2022 niet mogen toenemen.

De ruimte voor deze extra investeringen wordt gevonden door een verlaging van de in het IP opgenomen reservering voor de vervanging van parkeerautomaten en een verschuiving van een deel van de voorgenomen reservering voor de vernieuwing van de openbare ruimte in de Zuiderpolder van 2022 naar 2023.

Voordat de investeringen mogen worden gedaan, is in drie gevallen goedkeuring van de gemeenteraad nodig. Het vierde krediet is een B-investering, waarvan de bevoegdheid bij het college ligt. Om daar ruimte voor te maken, dient de raad een eerder verleend krediet te verlagen. Het gaat om de volgende investeringen:

Versmallen rijbaan Amsterdamsevaart (60.000)

Op basis van bewonerswensen zijn extra kosten gemaakt voor groen en speeltoestellen. Restpunten zoals asfalt, de belijning en het groen zijn later uitgevoerd door slecht weer, waardoor het project een langere doorlooptijd had met extra kosten tot gevolg.

Vervanging kade Noorder Emmakade-Tuinlaantje (330.000)

Bij de aanbesteding bleken er verschillen tussen de directieraming en de inschrijving van de uitvoerende partij. Deze komen voort uit een verschil in inzet van functies en materiaal; vanwege de complexiteit zijn maatregelen genomen die in de directieraming niet voldoende waren meegerekend. Daarnaast zit er een verschil tussen de eenheidsprijzen waar de uitvoerende partij mee rekent en de landelijke gemiddeldes waar in de directieraming mee was gerekend.

Vervanging parkeerautomaten waterparkeren (167.500)

De plaatsing van elektrische laadpalen en de betaalpalen maakt (niet voorziene) aanpassingen aan de scheepvaartkasten noodzakelijk. Tegenover de investering staat een subsidie van € 22.500.

Vervanging parkeervergunning systeem (140.000)

Het budget 'Vervanging parkeervergunning systeem (vignetten)' is bestemd voor de nieuwe bezoekersregeling én voor de vervanging van het vergunningensysteem. De bezoekersregeling is vanaf eind 2016 tot de zomer van 2018 uitgewerkt. Volgtijdelijk op het digitaliseren van de bezoekersregeling zal de vervanging van het vergunningensysteem worden gestart. Dit wordt met dezelfde kennis en capaciteit gedaan. Deze reservering in het investeringsplan is een B-investering, waarvan de besluitvorming tot kredietverlening bij het college ligt.

Besluitpunten:

Het college besluit

1. Voor de vervanging van het parkeervergunning systeem als vervolg op de 2e projectfase 'vervanging backoffice parkeren en bezoekersparkeren' een investeringskrediet van € 140.000, - beschikbaar te stellen ten laste van IP post 12.18.

Het college stelt de raad voor te besluiten:

1. Een aanvullend krediet van € 60.000 te verlenen voor het versmallen van de rijbaan Amsterdamsevaart, ten laste van IP post GOB.20.
2. Een aanvullend krediet van € 330.000 te verlenen voor het vervangen van de kade Noorder Emmakade – Tuinlaantje ten laste van IP post GOB.48.
3. Een aanvullend krediet van € 167.500 te verlenen voor het plaatsen van elektrische laadpalen voor watersloepen en de aanpassing van scheepvaartkasten, voor € 145.000 ten laste van IP post GOB.81 en voor € 22.500 gedekt door een subsidie.
4. Het krediet voor de uitvoering van de maatregel 'Invoeren betaald parkeren in belanghebbenden gebied' zoals verleend bij besluit 2017/407763 te verlagen met € 140.000 en dit budget toe te voegen aan de reservering in het Investeringsplan voor de vervanging van het parkeervergunning systeem (IP post 12.18), waarvoor de budgetbevoegdheid bij het college ligt.

4 Voortgang grote projecten

De voortgang van de grote projecten volgen we in de bestuursrapportage door middel van een voortgangsoverzicht. De lijst biedt inzicht in de aspecten tijd en geld van de 50 grote onderhoud- en ontwikkelprojecten met een raming van tenminste € 250.000 en heeft als ijkdatum 1 mei 2018.

- **Tijd:** Staat het aspect tijd op oranje dat is er maximaal drie maanden vertraging, bij rood is dat langer dan drie maanden ten opzichte van de laatste actuele planning.
- **Geld:** Staat het aspect geld op oranje dan komt de actuele prognose boven het vastgestelde krediet (een signaal om aanvullende dekking te zoeken). Rood geeft aan dat uitgaven plus verplichtingen buiten de vastgestelde financiële kaders vallen, en dat er aanvullend krediet moet worden aangevraagd.

De toegenomen complexiteit van de projecten vraagt om een aanhoudend grote inzet van de organisatie. Participatie en inspraak en bestuurlijke besluitvormingsprocessen vragen een zorgvuldige voorbereiding en dus tijd. Dit maakt het plannen van een proces van voorbereiding tot uitvoering ingewikkelder, waardoor werken nu meer gefaseerd worden gepland en voorbereid. Dit geeft de mogelijkheid voor beslismomenten per fase. De projecten zijn hierop ook aangepast en dit geeft al vroegtijdig aan dat een aantal planningen niet realistisch genoeg waren en zijn bijgesteld (de oranje projecten).

Door het toepassen van nieuwe instrumenten, zoals de startbrief lukt het steeds beter om de onzekerheden en mogelijke discussiepunten rond civiele onderhoudswerken zo vroeg mogelijk in het proces in kaart te brengen. Bij de startbrief doen wij dat samen met een aantal belangrijke stakeholders.

Voor ontwikkelprojecten is in het coalitieakkoord bepaald dat de raad hierbij een startnotitie vaststelt, waarin de ruimtelijke kaders en de vertaling van de beleidsuitgangspunten naar een concrete ontwikkeling worden benoemd. Hiermee wordt in de loop van dit jaar gestart.

Voor de projecten waarin financiën op oranje of rood staan is dat al verwerkt in de GREX of in het Investeringsplan en wordt het effect hiervan in de besluitvorming van begroting meegenomen. Hiermee is de dekking voor de projecten geregeld. Het blijkt dat de laatste maanden de aanbestedingen tegenvallen nu de markt aantrekt. Dit wordt geanalyseerd en leidt mogelijk tot aanpassingen van de kostenkengetallen. Het effect daarvan wordt ook meegenomen in opstellen van de (toekomstige) ramingen.

Een korte vogelvlucht langs de gebieden van Haarlem betreffende de ontwikkelprojecten, de ontwikkelzones, en de civiele projecten met een gerapporteerde afwijking:

Gebiedsontwikkeling :

De verkoop van de grond op het Deli terrein (Schoterkwartier) is opgeschort als gevolg van een aangenomen motie om 30% sociale huurwoningen aan het vastgestelde programma toe te voegen. De onderhandelingen met de ontwikkelaar over de consequenties zijn inmiddels opgestart. De nieuwe Duinwijkhal is in september opgeleverd. De verkoop van het DSK terrein aan de eerder geselecteerde ontwikkelaar is geannuleerd. Na ontbinding middels een vaststellingsovereenkomst wordt de verkoop opnieuw gestart onder dezelfde voorwaarden. Wel vindt een hertaxatie plaats en wordt de GREX aangepast.

De verkoop van kavels op het bedrijventerrein Waarderpolder gaat de goede kant op. Er is inmiddels een kavel in de verkoop. Daarnaast is de verkoopverwachting positief mede doordat de aanleg van

een tussenweg is goedgekeurd door de raad. Onder de naam Haarlemmer Stroom start Lingotto met een aantal ontwikkelingen op het voormalig Energieterrein. De invulling van gewenste activiteiten op dit terrein komt hiermee een stuk dichterbij.

Met het akkoord tussen de gemeente Panopticon, de woningcorporaties Elan Wonen en Duwo, over de bouw van woningen is ook de ontwikkeling van de Koepel een stap dichterbij gekomen. De herontwikkeling van de Koepel is complex en vraagt om zorgvuldige afwegingen. Er wordt veel tijd besteed om met alle partijen goede afspraken te maken en zo de ambities van Haarlem om academisch onderwijs te realiseren, te verwerklijken. Aanvullende middelen zijn aangevraagd om de ambtelijke organisatie dit proces goed (en juridisch geborgd) te laten begeleiden.

Eind 2018 wordt de ontwikkelaar geselecteerd die de transformatie van het Slachthuisterrein wordt gegund. Daarop gaan de voorbereidingen van start om het Popcentrum en woningen en bedrijfsruimten te realiseren.

Bij een aantal projecten, zoals het Deli terrein, is extra inzet en budget nodig. Vanuit Coalitieprogramma is ingezet op meer sociale huur/koop woningen en dat leidt tot vertraging en meer inzet voor gesprekken met de ontwikkelaar.

De Sloopwerkzaamheden op het EKP terrein / Plaza west worden in 2018 afgerond. Er zijn bezwaren ingediend tegen de eerste plannen. De presentatie van het totale plan wordt eind 2018 verwacht.

Bij de Remise is de sociale woningbouw (gebouw 6) nog niet gerealiseerd. Met de ontwikkelaar wordt gesproken over een oplossing. De aanbesteding van Poort van Boerhaave is gerealiseerd. Het eerst transformatieplan binnen Schalkwoud is vergund en in uitvoering.

Ontwikkelzones:

Voor de diverse ontwikkelzones wordt gewerkt aan het opstellen van de gebiedsvisies. De visie voor de ontwikkelzone Spaarnesprong is al gereed, voor deze zone is verdieping van het onderzoek naar mobiliteit noodzakelijk. De ontwikkelvisies worden begin 2019 ter inzage gelegd en medio 2019 ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Groot Onderhoud en herinrichting projecten:

Oranje of rode aspecten bij de civiele projecten worden met name verklaard door meerkosten die ontstaan door niet beïnvloedbare factoren zoals archeologische vondsten, tegenvallende subsidie of duurdere grondstromen. Nu de markt aantrekt wordt dat ook zichtbaar bij de aanbestedingen en wordt er ingeschreven voor een hoger bedrag dan de ramingen.

Bij een aantal projecten is de scope van het project gedurende de looptijd aangepast en heeft dit geleid tot meerwerk o.a. bij de Centrale Watergang, de Teding van Berkhoutstraat en het Kenaupark.

Een aantal projecten hebben een langere voorbereidingstijd en vaker overleg met stakeholders om tot een gedragen ontwerp te komen zoals o.a. bij HOV Noord, bij IVORIM Meerwijk, de Zwemmerslaan, en de Amerikaweg / Schipholweg. Er zijn twee projecten die getemporeerd zijn vanwege de relatie met een ander lopend project. Dit geldt voor de Julianastraat en de Nagtzaamstraat, beide projecten zijn wel in voorbereiding voor de uitvoering.

5 Risico's

Programma 1 - Maatschappelijke participatie

Overschrijdingsregeling onderwijs

Er is een juridisch conflict met de schoolbesturen van het bijzonder basisonderwijs over de overschrijdingsregeling van 2006 tot en met 2008. De schoolbesturen zijn van mening dat zij nog recht hebben op een financiële vergoeding van de gemeente. De gemeente deelt deze opvatting niet. Het is niet gelukt tot overeenstemming te komen. Op grond van de wet is het geschil aan de provincie voorgelegd. De provincie heeft de gemeente in het gelijk gesteld. De besturen van het bijzonder basisonderwijs hebben de uitspraak van de provincie voorgelegd aan de bestuursrechter. De rechtbank stelde het bijzonder basisonderwijs in het gelijk en geeft de provincie opdracht haar uitspraak te herzien. Deze procedure is nog in behandeling. Op verzoek van de provincie hebben een aantal gesprekken plaatsgevonden tussen de schoolbesturen en gemeenten.

6 Bedrijfsvoering

Omzetten inhuur naar vaste formatie

De trend van de afgelopen jaren was dat de omvang van de formatie fors daalde. De laatste jaren is er veel ingehuurd om de productie waar te maken. Deze trend is in 2018 doorbroken; de economische groei, beleidsintensivering en fusie met Zandvoort hebben als gevolg dat de formatie in 2018 toeneemt. Een deel van de structurele inhuur is omgezet in vaste formatie (mede oorzaak van de vaste formatie toename), de financiële ruimte die dit biedt zal ingezet worden om een kwaliteitsimpuls aan de organisatie te geven. De formatie toename is echter nog niet voldoende om de grote druk op de organisatie op te vangen.

Uitbreiding formatie gemeente breed

Met het oog op groei van de organisatie als gevolg van de samenwerking met Zandvoort alsmede de verbetering van het economisch perspectief, zullen er de komende jaren weer beleidsintensivering worden doorgevoerd. De hoeveelheid, de complexiteit van en de verschillen tussen de primaire processen zijn van invloed op de noodzakelijke kwaliteit en omvang van de overheadprocessen / bedrijfsvoering. Om de kwaliteit van de dienstverlening te blijven waarborgen, zal de groei van de organisatie ook effect moeten hebben op de omvang van de overheadsfuncties. Echter is in 2018 de overhead formatief noch materieel meegegroeid. Dit is onderkend en wordt vanaf 2019 hersteld. In 2018 is dit tijdelijk opgevangen door een herverdeling van middelen en een beperkte omzetting van flexibel naar vast personeel. Financieel wordt dit budget neutraal opgevangen binnen Programma 7. Bij de Kadernota 2019 wordt dit nader uitgewerkt.

Bijlage 1: Overzicht voortgang proces bestuurlijke actiepunten

In januari 2014 zijn alle nog toen openstaande actiepunten (o.m. aangenomen moties, toezeggingen) in de nieuwe applicatie voor de stukkenstroom opgenomen. Sindsdien worden alle aangenomen moties en alle toezeggingen in commissievergaderingen en raadsvergaderingen als bestuurlijke agendazaak (baz) geregistreerd in Verseon. Ook jaaragendapunten, schriftelijke raadsvragen en initiatiefvoorstellen worden in Verseon geregistreerd. In mei/juni 2016 zijn voorts de RKC aanbevelingen in de registratie opgenomen. Per bestuurlijke agendazaak worden een aantal kenmerken opgenomen: onderwerp, ontstaansdatum, het betreffende programma, de verantwoordelijke portefeuillehouder, de verantwoordelijke afdeling, etc.

De inhoudelijke afdoening van een agendazaak gebeurt in de commissie of raad en wordt geregistreerd. Regelmatig wordt in de commissievergadering een overzicht van alle openstaande bestuurlijke agendazaken per commissie geagendeerd. Eenmaal per jaar (in de bestuursrapportage in september) wordt over de voortgang van het bestuurlijke proces gerapporteerd.

Voortgang van het proces (cijfermatig)

Op basis van de informatie uit Verseon is onderstaand overzicht opgesteld. Per bestuursorgaan (commissie of raad) is aangegeven:

1. het aantal openstaande actiepunten, verdeeld naar soort (schriftelijke vragen, motie, raadsjaaragenda, etc.)
2. het aantal openstaande actiepunten, verdeeld naar ontstaansdatum: van start vorig bestuursperiode tot september 2014 (a), van september 2014 tot september 2015 (b), van september 2015 - september 2016 (c), van september 2016 - september 2017 (d) en van september 2017 tot september 2018.
3. het aantal actiepunten dat in de periode van januari 2014 tot heden is afgedaan.
4. het aantal actiepunten, waarbij de afdoening in behandeling is bij de commissie of raad.
5. het totaal aantal actiepunten per commissie.

Aantal/soort	Bestuur	Beheer	Ontwikkeling	Samenleving	Totaal
Openstaande punten naar soort:	102	106	164	80	452
Schriftelijke vragen	3	6	4	9	22
Moties	14	15	29	11	69
Raadsjaaragenda	24	54	106	35	219
Toezeggingen	49	20	24	24	117
Initiatiefvoorstellen	-	-	1	-	-
RKC-rapport	-	-	-	-	-
RKC-aanbevelingen	12	11		1	24
Openstaande punten naar ontstaansdatum	102	106	164	80	452
maart 2014 – sept. 2014 (a)	1	0	0	0	1
sept. 2014 – sept. 2015 (b)	3	7	5	2	17
sept. 2015 – sept. 2016 (c)	5	13	10	3	31
sept. 2016 – sept 2017 (d)	19	22	54	11	106
sept. 2017 – sept 2018 (e)	74	64	95	64	297
Totaal aantal afgedane actiepunten *	50	22	16	12	100
Actiepunten met afdoening in behandeling	24	18	32	32	106
Totaal	156	146	212	124	638

*exclusief gearchiveerde stukken

Stand per 17 augustus 2018

Bijlage 2: Lijst van aan- en verkopen gemeente

In 2018 zijn de volgende aan- en verkopen gedaan van strategisch en niet-strategisch bezit. Voor aan- en verkopen boven de € 100.000 bent u eerder geïnformeerd via de lichte / zware voorhangprocedure welke inhoudt dat de commissie / raad vooraf heeft ingestemd met de aan- of verkoop. Over aan- en verkopen onder de € 100.000 legt het college achteraf middels deze bijlage bij de bestuursrapportage verantwoording af.

Aankopen	Strategisch bezit	Niet strategisch bezit
Locatie/Pand	totaal netto (koopsom)	totaal netto (koopsom)
Gerealiseerde aankopen		
Kuipersweg - Waarderweg (grondruil, zie ook verkoop Kuipersweg)		2
Delftlaan-Zuid 455 (grond nabij)	5	
Brusselstraat/Stockholmstraat Blok 6 (grond)	94	
Badmintonpad 1	17	
Totaal	115	2

Verkopen	Strategisch bezit	Niet strategisch bezit
Locatie/Pand	totaal netto (koopsom)	totaal netto (koopsom)
Gerealiseerde verkopen		
Nieuwe Gracht 80 (verkoop tbv realisatie trap) (grond)		3
Fustweg 2 (grond naast luifel)		17
Zuid Schalkwijkerweg 2 (grond naast)		21
Maerten van Heemskerckstraat 4 A (grond naast)		3
Prinsen Bolwerk 3 A (grond achter)		12
JP Coenlaan 3 (grond naast)		25
Schoterbosplein 31 (grond voor)		4
Barendsestraat 54 (grond)		30
Slaperdijkweg 200 (grond naast)		4
Barendsestraat 42 (grond)		3
Zuid Schalkwijkerweg 31 D (grond)		4
Barendsestraat 44 (grond achter)		1
Barendsestraat 46 (grond)		2
Barendsestraat 50 (grond)		3
Barendsestraat 52 (grond)		2
Barendsestraat 56 (grond)		2
Leidseplein 31 (grond achter)		2
Prof. Kouwerstraat 13 (grond voor)		3
Robert Peereboomweg 5A (grond, omzetting erfpacht)		46
Barendsestraat 48 (grond)		3
Lieoever 81 (grond naast)		18
Kuipersweg - Waarderweg (grondruil, zie ook aankoop Kuipersweg)		0
Saeftinge 42 (grond voor)		2
Nico Andriessenstraat (grond nabij Prins Bernhardlaan)		9
Totaal	0	218

Bijlage 3: Overzicht grote projecten

Stadsdeel	Project	Eindjaar	Tijd	Geld	Toelichting
Centrum	Parklaan, rioolgemaal	2019	☹️	😊	Het project is in uitvoering en loopt binnen budget. Wel loopt de afronding van het project door in 2019.
Centrum	Kinderhuisvest en Kenaupark	2018	☹️	☹️	De keuze voor een knip in het Kenaupark leidt kost tijd vanwege de afstemming met stakeholders. Het risico op meerkosten doet zich nog niet voor.
Centrum	Spaarne, vervangen kademuur	2019	☹️	☹️	Door een tegenvallende aanbesteding kan het project nu niet gegund worden. De planning wordt aangepast, met start uitvoering in 2019. Er volgt een nieuwe prijsaanvraag aan de ROGO-partners.
Haarlem	Openbare Verlichting LED 2015-2018, groot onderhoud	2018	😊	😊	Fase 3 is gestart in 2018.
Haarlem	Riolering, levensduur verlengend onderhoud	2018	😊	😊	Het project is in uitvoering en loopt binnen planning en budget.
Haarlem	Vervanging parkeerautomaten 2016	2018	😊	😊	In het voorjaar van 2018 heeft nog enige verbetering van de apparatuur plaatsgevonden. De oplevering is medio 2018.
Noord	Deliterrein	2019	☹️	☹️	De besluitvorming over de verkoop van de grond is opgeschort i.v.m. een aangenomen motie om 30% sociale huurwoningen in het programma toe te voegen.
Noord	Dietsveld F2, Jan Gijzenkade	2018	😊	☹️	Het project is in de afrondende fase. Er is sprake van verhoogde kosten vanwege duurdere grondstromen en de subsidie die lager uit is gevallen.
Noord	Eksterlaan, fase 2	2017	😊	☹️	Het project is afgerond. N.a.v. de archeologische vondsten wordt dit nog gecategoriseerd en gewaardeerd, wat nog kosten met zich mee kan brengen.
Noord	HOV noord	2019	☹️	😊	De beschikking van de provincie is binnen. De uitvoeringsvoorbereiding kan beginnen.
Noord	Schoterbos, groot onderhoud groen	2018	😊	😊	De uitvoering is gestart en het project loopt conform planning.
Noord	Velserstraat, riolering en herinrichting	2018	😊	😊	De werkzaamheden zijn grotendeels voor de bouwvakantie uitgevoerd. Na de bouwvak volgt de afronding van het project.
Noord	Duijnwijkhal	2018	☹️	😊	De bouw wordt dit jaar afgerond. De hal wordt per september 2018 verhuurd aan Duinwijk.
Noord	Delftwijk Delftlaan - Zuid	2019	☹️	😊	De start van de uitvoering wordt uitgesteld omdat de oplevering van de nieuwbouw van Ymere later is.

Stadsdeel	Project	Eindjaar	Tijd	Geld	Toelichting
Oost	Amsterdamsevaart afwaardering	2018	😊	😊	Het project is inmiddels opgeleverd. Er is sprake van een kleine overschrijding door meerwerk in de eindfase van project.
Oost	DSK	2019	😞	😊	Er is een vaststellingsovereenkomst gesloten, waarmee de verkoop aan de ontwikkelaar is ontbonden. De verkoop wordt opnieuw opgestart onder dezelfde voorwaarden. Dit leidt tot vertraging en hogere kosten. Voor de grond vindt een hertaxatie plaats. Daarna wordt de GREX aangepast. Inmiddels heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden.
Oost	Industriehaven, brug c.q. Figebrug	2018	😊	😊	In september is de feestelijke opening. Tijdens het project zijn extra kosten gemaakt door een langere looptijd en meerwerk.
Oost	Slachthuisterrein	2020	😊	😊	De aanbestedingsprocedure loopt.
Oost	Waarderpolder, Centrale Watergang	2018	😊	😊	De centrale watergang is geopend. De aannemer is nog bezig met herstel van restpunten. Dit heeft geleid tot hogere kosten en een langere doorlooptijd.
Oost	Waarderpolder, Laan van Decima	2020	😊	😊	Momenteel wordt er een ontwikkelvisie opgesteld.
Oost	Waarderpolder, Minckelersweg e.o.	2018	😊	😊	Het terrein is overgedragen van Haarlem Energy naar Lingotto. Deze ontwikkelaar start onder de naam Haarlemmer Stroom met de herontwikkeling.
Oost	Waarderpolder, Noordkop	2018	😊	😊	Er is één kavel verkocht. De aanleg van de tussenweg wordt in de tweede helft van dit jaar opgepakt. De verwachting is dat er meer kavels worden verkocht.
Oost	Waarderpolder, relinen riool	2018	😊	😊	Het relinen is klaar, het herstel van asfalt moet nog plaatsvinden.
Oost	Scheepmakerskwartier Fase 2	2019	😊	😊	Het project loopt conform en nadert afronding.
Oost	Koepel	PM	😊	😞	De herontwikkeling van de Koepel is complex. Er worden veel ambtelijke uren ingezet om met alle partijen afspraken te maken en tot realisatie te komen. In de BERAP 2017 zijn aanvullende middelen aangevraagd, die deels zijn teruggevloeid naar de algemene middelen omdat ze niet meegenomen konden worden naar 2018. Bij de BERAP 2018 wordt opnieuw een aanvraag gedaan om de ambtelijke organisatie op het proces goed (juridisch) te laten begeleiden.
Oost	Teding van Berkhoutstraat, groot onderhoud	2018	😊	😊	Door dure grondafvoer en meerwerk is er een tekort ontstaan op het project.
Oost	Nagtzaamstraat, herinrichting	2019	😊	😊	De directieraming valt hoger uit dan verwacht. Het project kan pas starten na oplevering van de Teding van Berkhoutstraat, de planning is nu voorjaar 2019 gereed.

Stadsdeel	Project	Eindjaar	Tijd	Geld	Toelichting
Schalkwijk	Aziëweg	2020	😊	😊	De laatste verkoop heeft plaatsgevonden. Het project is in uitvoering en loopt binnen tijd en budget.
Schalkwijk	Schalkstad	2020	😊	😊	Het project is in uitvoering en loopt binnen tijd en budget.
Schalkwijk	Europaweg, groot onderhoud	2018	😊	😊	Het project is in uitvoering en loopt binnen tijd en budget.
Schalkwijk	Molenwijk, wandelpromenade onderhoud	2019	😞	😊	De aanbesteding heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd. Het budgettekort is in de Kadernota aangevuld. Het project is inmiddels opnieuw aanbesteed en wordt gefaseerd uitgevoerd.
Schalkwijk	Schalkstad, parkeervoorziening	2020	😊	😊	Het project is in uitvoering en loopt binnen tijd en budget.
Schalkwijk	Amerikaweg/Schipholweg /Boerhaavelaan kruizingen	2020	😞	😊	De startnotitie is aangeboden aan de raad. De voorbereiding neemt meer tijd waardoor de uitvoering vertraagd is.
Schalkwijk	Nieuwbouw Entree Oost en West	2023	😊	😊	De nieuwbouw vordert gestaag.
Schalkwijk	Poort van Boerhaave, ontwikkellocatie vm Damiatecollege	2021	😊	😊	De ontwikkeling is aanbesteed.
Schalkwijk	Schalkwoud	2023	😊	😊	Tachtig procent van de eigenaren hebben de samenwerkingsovereenkomst getekend. Het eerst transformatieplan is vergund en in uitvoering.
Schalkwijk	Zuid Schalkwijkerweg vernieuwen asfalt	2019	😞	😊	De voorbereiding vergt meer tijd waardoor de uitvoering is vertraagd.
Schalkwijk	Schipholweg, vernieuwen asfalt	2018	😊	😊	De uitvoering van project Schipholweg is vervroegd omdat het wegdek sneller dan verwacht aan renovatie toe is.
Schalkwijk	Zwemmerslaan	2024	😞	😊	De voorbereiding heeft meer tijd gevraagd.
Schalkwijk	IVORIM Meerwijk	2028	😞	😊	De voorbereiding heeft meer tijd gevraagd, de uitvoering verschuift naar 2019
Schalkwijk	Spaarne Gasthuis	2028	😞	😊	De besluitvorming over kaderstelling vraagt meer tijd.
Schalkwijk	Vernieuwen Bomen in Schalkwijk	2027	😞	😊	De voorbereiding van de tweede fase verloopt voorspoedig.
Schalkwijk	Ontwikkelzone Europaweg	2026	😊	😊	Het opstellen van de ontwikkelvisie loopt voorspoedig.
Schalkwijk	Ontwikkelzone Schipholweg	2026	😞	😊	In de tweede helft van dit jaar wordt begonnen aan een visie voor deze zone.

Stadsdeel	Project	Eindjaar	Tijd	Geld	Toelichting
Schalkwijk	Vilniusstraat 2 (herontwikkeling)	2018	😊	😊	Het project is binnen tijd en budget opgeleverd.
Zuid West	Churchilllaan	2018	😊	😊	De opdracht voor de verbetering van de verharding is gereed; de VRI's Churchilllaan - Zuiderhoutlaan worden in 2018 vernieuwd.
Zuid West	Julianastraat, riolering	2019	😞	😐	Vanwege de benodigde afstemming met de funderingsproblematiek in het Rozenprieel is dit project uitgesteld. Naar verwachting wordt het DO eind dit jaar voorgelegd ter vaststelling.
Zuid West	Noorder Emmakade en Tuinlaantje, walmuur	2018	😊	😐	Het project is in uitvoering, extra krediet wordt aangevraagd i.v.m. hogere inkoopkosten.
Zuid West	Rozenprieelstraat e.o.	2019	😐	😊	Het project is aanbesteed en de uitvoering zal dit jaar deels starten. In verband met de funderingsproblematiek in deze buurt moet een deel van het project worden heroverwogen.
Zuid West	Remise (woonwijk met ca 150 eengezinswoningen en 58 appartementen)	2018	😐	😊	Er loopt nog een discussie met de ontwikkelaar over het realiseren van gebouw 6 met daarin de sociale woningbouw.
Zuid West	EKP-terrein / PlazaWest	2022	😐	😊	De sloopwerkzaamheden worden in 2018 afgerond. Bezwaren op de eerste wooneenheden dienen in augustus 2018. De presentatie van het totale plan wordt eind 2018 verwacht.